

CXCVIII.

Facultas nuncio Coloniensi conferendi beneficia, in mensibus Sedi Apostolicae reservatis, in Westphalia et districtu oppidi Aquisgrani Leodiensis dioecesis, Romano Imperio vacante¹.

Venerabili Fratri Antonio episcopo Vigiliensi, nostro et Sedis Apostolicae in partibus inferioris Germaniae nuncio,

Paulus Papa V.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

Concessio facultatis, de qua in rubrica,

Ad Westphaliae provinciae necnon terrae et districtus Aquisgranae Leodiensis dioecesis statum pro nostro pastoralis officii debito animum convertentes, et beneficiorum inibi consistentium, sacro romano imperio vacante, collationi prospicere volentes, ac de fraternitatis tuae fide, prudentiâ, et integritate plurimum in Domino confisi, eidem fraternitati tuae, ut quaecumque beneficia ecclesiastica, cum curâ et sine curâ, secularia et quorumvis ordinum regularia, in locis provinciae, terrae et districtus praedictorum Westphaliae et Aquisgrani, quorum tamen iurisdictio temporalis ab haereticis occupatur, consistentia, etiamsi secularia, canonicatus et praebendae, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in cathedralibus vel collegiatis ecclesiis etiam curata, nobis et Apostolicae Sedi ratione mensium, vel alias quomodolibet, iuxta concordata dudum inter eandem Sedem et inelytam nationem Germanicam inita, reservata, quae, durante vacatione imperii praedicti per obitum clarae memoriae Rodulphi dum vixit romanorum regis in imperatorem electi, in dictis ecclesiis vacare contigerit, quibusvis personis, quae tibi magis idoneae et in primis in fide catholica

¹ Ex Regesi. in Secret. Brev.

constantes videbuntur, etiam quaecumque, quodcumque, et qualiacumque, eum curâ et sine curâ, cum eisdem tamen conferendis beneficiis compatiencia beneficia ecclesiastica obtinentibus, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, apostolicâ auctoritate, iuxta sacrorum canonum et conciliorum dispositionem conferre, et de illis etiam providere, ipsasque personas, vel earum procuratores illarum nomine, in corporalem possessionem per te eis, ut praefertur, conferendorum beneficiorum, iuriumque et pertinentiarum omnium eorundem inducere, et inductos defendere, tibi que de illorum fructibus, redditibus et proventibus, iuribus et obventionibus universis integre responderi;

§ 2. Aliaque in praemissis et circa ea necessaria et opportuna facere, etiam contradictores quoslibet et rebelles per poenas pecuniarias tibi benevisas, ac demum per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, libere et licite valeas, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, de speciali gratiâ indulgemus;

§ 3. Decernentes reservationes in dictis mensibus, regulas, constitutiones et ordinationes, ac decreta in illis contenta, quoad impediendum te quominus concessio tibi per praesentes indulto uti valeas, ad beneficia huiusmodi nullatenus extendere¹, ac irritum et inane, si secus super praemissis, etiam per nos et alios quoscumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis aliis apostolicis, nec non per nos in contrarium editis et edendis constitutionibus et ordinationibus, ac cancellariae apostolicae regulis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro

¹ Lege potius *extendi* vel *se extendere* (R. T.).

Aliarumque ad hoc necessariorum.

Clausulae.

Derogatio contrariorum.

sufficienter expressis habentes, hac vice, ad effectum praesentium tantum, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Decreta Concilii Tridentini, et constitutiones apostolicas in collationibus huiusmodi servandae.

§ 5. Volumus autem, quod tam parochiales ecclesias¹, et alia curata, quam cetera beneficia omnia, iuxta formam et tenorem decretorum sacri Concilii Tridentini super hoc editorum, personis dignis et idoneis, etiam quae prius professionem fidei, iuxta litterarum felicitis recordationis Pii Papae IV praedecessoris nostri desuper editarum formam, emittere omnino teneantur, super quo tuam conscientiam oneramus, conferre debeas, aliter collationes nullae sint;

Infra sex menses litterae apostolicae expediendae.

§ 6. Quodque ii, quibus beneficia aliqua huiusmodi vigore praesentium contuleris, infra sex menses a die illis factae eorundem beneficiorum provisionis computandos, novas provisiones super beneficiis huiusmodi a nobis impetrare, et litteras apostolicas desuper in totum expedire², ac iura camerae apostolicae propterea persolvere omnino teneantur, possintque per alios ab eadem Sede libere impetrari³. Et insuper in litteris provisionis, quae de ipsis beneficiis sic reservatis vel affectis per te vigore praesentium fieri, decretum huiusmodi exprimi debeat, alioquin provisiones huiusmodi similiter nullius sint roboris vel momenti.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die x martii mdcxii pontificatus nostri anno vii.

Dat. die 10 martii 1612, pontif. an. vii.

CXCIX.

Facultas nuncio ad praepositum, decanum, capitulum et canonicos ecclesiae Salisburgensis inquirendi de fide, vitâ,

¹ Erronee edit. Main. legit *ecclesiae* (R. T.).
² Aptius legeretur *expediri facere* (R. T.).
³ Aptius legeretur *impetrare* (R. T.).

et moribus Marci electi ipsius ecclesiae Salisburgensis archiepiscopi¹.

Dilecto filio magistro Antonio Dias, in utraque signaturâ nostrâ referendario, ad dilectos etiam filios, praepositum, decanum, capitulum et canonicos ecclesiae Salisburgensis nuncio nostro,

Paulus Papa V.

Dilecte fili,
salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut accepimus, nuper ecclesiam Salisburgensem certo, quem praesentibus pro expresso haberi volumus, modo pastoris solatio destitutâ, dilecti etiam filii decanus, capitulum et canonici dictae ecclesiae, quibus² electionem futuri archiepiscopi in casu vacationis praedictae concessimus et indulsumus, in unum legitime congregati, dilectum pariter filium Marcum ex comitibus ab Altaemps eiusdem ecclesiae canonicum in archiepiscopum canonicè elegerunt³.

Marcus Altaemps eligitur in archiepiscopum Salisburgensem.

§ 2. Nos, de tuâ fide, prudentiâ, doctrinâ, et morum probitate plurimam in Domino fiduciam habentes, tibi munus instructionis, examinis et inquisitionis de fide, vitâ, moribus, doctrinâ et prudentiâ, aliisque personalibus qualitatibus dicti Marci electi, nec non de ecclesiae Salisburgensis statu, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, committimus.

Commissio de qua in rubrica.

§ 3. Dantes tibi plenam, liberam et amplam facultatem et auctoritatem omnia et singula, quae ad instructionem, examen et inquisitionem huiusmodi iuxta sacrorum canonum dispositionem requiruntur, faciendi, et professionem fidei dicti Marci electi, servatâ tamen in omnibus formâ litterarum felicitis recordationis Gregorii Papae XIII praedecessoris nostri desuper editarum, recipiendi.

Necessarium facultatum concessio.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.
² Erronee edit. Main. habet *qui* (R. T.).
³ Potius legendum foret *elegerint* (R. T.).

Derogatio con-
trariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis nec non dictae ecclesiae (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque praesuli, capitulo et canonicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxx martii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 30 martii 1612, pontif. an. VII.

CC.

Facultas nuncio Salisburgensi suspendendi quaedam statuta a capitulo et canonicis ipsius ecclesiae Salisburgensis edita¹.

Dilecto filio magistro Antonio Diaz, in utraque signaturâ nostrâ referendario, nostro et Sedis Apostolicae apud dilectos etiam filios praepositum, decanum et capitulum et canonicos ecclesiae Salisburgensis nuncio,

Paulus Papa V.

Dilecte filii², salutem et apostolicam benedictionem.

Ecclesia Salisburgensis vacante, capitulum nonnulla statuta ediderat.

§ 4. Cum, sicut accepimus, nuper, ecclesiam Salisburgensem (per cessionem regiminis et administrationis venerabilis fratris Wolfangi archiepiscopi nuper Salisbur-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

² Erronee edit. Main. fert dilecti filii (R. T.).

gensis in manibus tuis sponte factam, et per te, auctoritate a nobis tibi attributa, admissam) vacante, dilecti etiam filii praepositus, decanus et capitulum et canonici dictae ecclesiae ante electionem certa statuta, conventiones, seu pacta, aut capitula fecerint et iuraverint, ac illis se subscriperint, quae nonnulla praeiudicialia iurisdictioni pro tempore existenti archiepiscopo Salisburgensi competenti, et forsitan alia sacris canonibus contraria continent:

§ 2. Nos, quibus omnium ecclesiarum et sacrorum canonum commissa est custodia, ex nostri apostolatus officio, tibi praesentes committimus et mandamus, ut, si ita tibi videbitur, et in Domino expedire iudicaveris, statuta, conventiones, seu pacta aut capitula huiusmodi, illorumque effectum, donec et quousque a nobis visa, examinata, et, quid desuper decernendum erit, a nobis et Apostolicâ Sede decretum fuerit, auctoritate nostrâ apostolicâ suspendas, et ad illorum observationem tam electum Salisburgensem, quam praepositum, decanum, capitulum et canonicos praedictos et alios quoscumque minime teneri decernas, ac, quatenus opus sit, quaecumque iuramenta per eos desuper praestita ad effectum praemissum relaxes seu suspendas, vel, si etiam opus esse duxeris, eadem statuta, conventiones seu pacta aut capitula, reliquis eiusdem ecclesiae statutis in suo robore permansuris, dictâ auctoritate casses, irrites et annullas, viribusque et effectu evacues, aut aliâs mandes, statuas et decernas.

§ 3. Nos enim tibi super praemissis, electo, praeposito, decano, capitulo et canonicis praedictis, et quibusvis aliis, etiam per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, inhibendi aliaque praemissa in eisdem et circa ea quomodolibet necessaria faciendi, dicendi, gerendi, exercendi et exequendi, plenam, liberam et amplam facultatem et auctoritatem, eadem apo-

Committitur nuncio apostolico, ut ea rescindat, vel suspendat.

Concessis ad id necessariis facultatibus.

Derogatio con-
trariorum.

stolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et impertimur.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, nec non dictae ecclesiae (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque praesuli, capitulo, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, et expressa mentio habenda esset, eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIV aprilis MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 14 aprilis 1612, pontif. an. VII.

CCI.

Monetur archiepiscopus Salisburgensis, ne quaedam pacta seu conventiones per capitulum et canonicos Salisburgenses initas, aut iuramento firmatas, observet¹.

Dilecto filio Marco electo Salisburgensi
Paulus Papa V.

Dilecte filii, salutem et apostolicam benedictionem.

Capitulum statuta nonnulla addit iurisdictioni archiepiscopi praeiudicialia.

§ 1. Cum, sicut accepimus, dilecti filii praepositus, decanus, capitulum et canonici ecclesiae Salisburgensis, antequam ad

¹ Ex regest. in Secret. Brev.

electionem novi archiepiscopi, per quam tu electus fuisti, devenirent, certa statuta, pacta, conventiones, seu capitula fecerint, ac iuramento illa observare promiserint, in quibus nonnulla iurisdictioni archiepiscopi Salisburgensis praeiudicialia, et forsitan alia sacris canonibus contraria continentur, tuque inter ceteros canonicos ad illa observanda iuramento similiter te obstrinxeris:

§ 2. Nos, pro pastoralis officii nostri debito, tecum, quem paternâ charitate diligimus, paterne etiam agere volentes, ex corde in Domino te hortamur, ut praedicta statuta, pacta, conventiones, seu capitula, adversus sacros canones inita, decreta et etiam iurata (non immemor, quod praedicti sacri canones statuunt) minime observes, nec iures; id quod et tuo officio consentaneum, et nobis pergratum erit.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIV aprilis MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 14 aprilis 1612, pontif. an. VII.

CCII.

Mandatum eidem electo archiepiscopo super eadem¹.

Dilecto filio Marco electo Salisburgensi
Paulus Papa V.

Dilecte filii, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Ad apostolatus nostri audientiam pervenit, quod nuper dilecti filii praepositus, decanus, capitulum et canonici ecclesiae Salisburgensis, ex cuius gremio tu etiam eras, antequam ad electionem futuri archiepiscopi devenirent, certa statuta, conventiones, seu pacta, aut capitula fecerunt, et observare iurarunt, iurisdic-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Admonito de qua in rubrica.

Facti testes.

ctioni archiepiscopi Salisburgensis praeiudicialia, et alia forsâ continentia sacrorum canonum dispositionibus contraria.

Mandatum archiepiscopo, ne edita statuta iuret, vel observet.

§ 2. Idcirco nos pro pastoralis officii nostri debito a te serio requirimus, tibi que in virtute sanctae obedientiae, et sub indignationis nostrae aliisque arbitrii nostri poenis, districte praecipimus et mandamus, ne statuta, conventiones seu pacta aut capitula huiusmodi in aliquo observes, nec iures observare, vel illis deferas², aut ad illorum seu alicuius eorum executionem procedas, aut procedi facias, donec a nobis, quid super illis statuendum sit, maturâ desuper consultatione adhibitâ, tibi nominatim iniunxerimus.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus praemissis, et aliis quibusvis statutis et consuetudinibus dictae ecclesiae (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis concessis, confirmatis et approbatis, nec non etiam iuramento pro dictorum statutorum conventionum seu pactorum aut capitulorum observatione a te praestito, quod ad hunc effectum harum serie suspendimus, et pro suspenso haberi volumus et declaramus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIV aprilis MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 14 aprilis 1612, pontif. an. VII.

CCIII.

Committitur nuncio apostolico, ut iuramentum a capitulo Salisburgensi praestitum pro observatione praedictorum statutorum relaxet³.

Dilecto filio magistro Antonio Diaz, in utraque signaturâ nostrâ referendario, nostro

¹ Edit. Main. legit *officio* (R. T.)

² Erronee ibidem legitur *deferet* (R. T.)

³ Ex Regest. in Secret. Brev.

et Apostolicae Sedis ad dilectos etiam filios praepositum, decanum, capitulum et canonicos ecclesiae Salisburgensis nuncio

Paulus Papa V.

Dilecte filii, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut accepimus, dum venerabilis frater Wolfgangus archiepiscopus nuper Salisburgensis ecclesiae Salisburgensi praeesset, quaedam statuta a praeposito, decano et capitulo et canonicis ecclesiae Salisburgensis perpetuo observanda edita fuerint, et dilecti etiam filii moderni praepositus, decanus, capitulum et canonici dictae ecclesiae illa et certa alia statuta, conventiones, seu pacta, aut capitula, per eos nuper, sede archiepiscopali Salisburgensi vacante, et antequam ad electionem futuri archiepiscopi devenirent, facta, observare iuraverint, haec autem omnia a Sede Apostolicâ minime approbata fuerint; et, sicut etiam accepimus, in eis nonnulla sacris canonibus minus conformia contineantur:

Statuta per capitulum edita, et iuramentum praestitum.

§ 2. Nos pro nostro pastoralis officii debito tibi per praesentes committimus et mandamus, ut quaecumque iuramenta per dictos praepositum, decanum, capitulum et canonicos in praemissis quomodolibet praestita, quatenus opus sit, auctoritate apostolicâ relaxes, eosque et quemlibet eorum ad statutorum, conventionum, pactorum et capitulorum huiusmodi observationem minime teneri dictâ auctoritate declares.

Commissio de qua in rubrica.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac praedictis et aliis quibuscumque dictae ecclesiae statutis, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque praesuli, capitulo, canonicis, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et de-

Derogatio contrariorum.

cretis, in contrarium forsâ quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorâque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XII maii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 12 maii 1612, pontif. an. VII.

CCIV.

Sigismundo III Poloniae regi facultas conceditur recipiendi subsidium ab ecclesiasticis regni sponte oblatum pro bello contra Moschos¹.

Charissimo in Christo filio nostro Sigismundo Poloniae et Suetiae regi illustri

Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem,

Pro bello contra Moschos ecclesiastici regni Poloniae aliquod subsidium regi praestari promittunt.

§ 1. Ex maiestatis tuae litteris nuper cognovimus, quod (cum suscepti a te belli in Moscoviâ rationes postularent, ut cum novis copiarum supplementis eo proficiscaris, nutantibus ac partim etiam rebellantibus Moschis, felicesque progressus tuos catholicae religionis hostibus impedire adnitentibus, regiaeque vires exhaustae et opes accisae sint) dilecti filii clerus regni Poloniae, subsidii nomine, aliquam pecuniae summam eidem maiestati tuae, nostro videlicet ad hoc et Apostolicae Sedis accedente consensu, conferre sponte volunt.

Hoc sibi permitti petit Sigismundus rex.

§ 2. Cum autem propter² Lateranense Concilium, nec non diversas alias cano-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Videretur potius legendum *per* (R. T.)

nicas et apostolicas constitutiones, sub diversis censuris et poenis caveatur expresse, ne reges, principes et alii potentatus ab archiepiscopis, episcopis, abbatibus, et aliis personis ecclesiasticis, etiam sponte offerentibus, aliquam pecuniarum summam sive subventionem recipiant; nobis propterea humiliter supplicasti, ut praemissis nostram et huius sanctae Sedis auctoritatem interponere dignaremur.

§ 3. Nos, huiusmodi supplicationibus inclinati, subsidio huiusmodi, sponte tamen per archiepiscopos, episcopos, abbates et alias ecclesiasticas personas, pro unâ vice et summâ quae eis videbitur tantum, tribuendo, nostram et dictae sedis auctoritatem interponimus per praesentes.

Permittit Pontifex.

§ 4. Et nihilominus archiepiscopis, episcopis, abbatibus et aliis ecclesiasticis personis praedictis, ut aliquam pecuniae summam huiusmodi semel tantum, ut supra, conferendam persolvere, ac maiestas tua, tuique ministri praedicti petere et recipere, absque conscientiae scrupulo, ac censurarum et poenarum praedictarum incursu libere et licite possint, concedimus et indulgemus; ipsosque archiepiscopos, episcopos, abbates et alias personas ecclesiasticas, et earum singulas, quatenus ipsi dictam pecuniae summam promiserint, aut solverint, nec non eandem maiestatem tuam et tuos ministros praedictos, si illam iam receperint, ab omnibus et singulis censuris et poenis propterea quomodolibet incursis eadem auctoritate absolvimus, et absolutos fore censemus et declaramus.

Ecclesiasticis illud elargiendi, regisque ministris recipiendi, sine censurarum incursu tribuit facultatem.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non ecclesiarum, monasteriorum et beneficiorum huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, ac exemptio-

Contraria tollit.

nibus, immunitatibus, etiam in corpore iuris clausis, quibusvis generaliter vel specialiter concessis (etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, de verbo ad verbum mentio seu quaevis alia expressio habenda sit, et in eis caveatur expresse, quod per huiusmodi clausulas generales etiam specialem mentionem importantes eis derogatum esse non censeatur, aut derogari videatur, nisi certis modo et forma in illis expressis plene observatis): quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro plene expressis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Archiepiscopo Gnesensi committitur huiusmodi subsidii exactio.

§ 6. Quocirca venerabili fratri archiepiscopo Gnesensi, ut ad praedicti subsidii exactionem auctoritate nostrâ apostolicâ per personas ecclesiasticas, et non alias, cum a maiestate tuâ fuerit requisitus, procedat, invocato etiam, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, tenore praesentium committimus et mandamus, eidemque eandem exactionem faciendi facultatem damus.

Exceptis tamen clericis pauperibus.

§ 7. Volumus autem, ut pauperes clerici, qui in redditibus non habent nisi victum necessarium, ad contribuendum minime compellantur.

Praesentium transumptis credi iubet.

§ 8. Praetera volumus praesentium transumptis manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eandem prorsus fidem, in iudicio et extra, in omnibus et per omnia adhiberi, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die 1 iunii MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 1 iunii 1612, pontif. an. VIII.

CCV.

Confirmatio concordiae inita inter regem catholicum administratorem Militiae beatae Mariae de Montesia et praepotorem de Onda ac universitatem oppidi de Onda Dertusensis dioecesis super quadam iurisdictione¹.

Venerabili fratri Antonio archiepiscopo Capuano nostro et Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae sedis iuris officio piorum locorum quorumlibet, et maxime regularium, utilitati et commodis intendentes, ea quae propterea inter fideles quoslibet, semotis litium anfractibus, concorditer facta fuisse dicuntur, ut firma et illibata perpetuo persistant, libenter, cum a nobis petitur, mandamus apostolico patrocinio roborari.

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici, qui administrator perpetuus Militiae beatae Mariae de Montesia et sancti Georgii de Alfama auctoritate apostolicâ deputatus existit, ac dilectorum filiorum moderni praepotris praepotriae oppidi de Onda dictae Militiae Dertusensis dioecesis, ac universitatis et hominum eiusdem oppidi petitio continebat, quod, cum hactenus graves et variae lites inter Philippum regem, uti administratorem Militiae huiusmodi ac praepotrem ex unâ, nec non universitatem et homines praedictos ex alterâ partibus, aliosque forsitan litium consortes, super quibusdam iurisdictionibus civilibus et maxime eâ, quam *Alphonsinam* vulgo vocant in illis partibus, variisque iuribus (quorum aliqua ad praepotrem pro tempore existentem dictae praepotriae spectabant, videlicet electio unius ex pluribus a populo deputatis pro officio praetoris, seu, ut dicunt in illis partibus, iustitiae civilis, ac graduandi, sive gradatim per ordinem eligendi iuratos, aliosque officiales alia vero idem praepotris ad se, licet pluries super illis condemnatus fuerit, spectare praetendebat) rebusque aliis in actis causae et causarum huiusmodi latius deductis, ortae fuerint, et aliquae etiam de praesenti in supremo regio consilio indecisae pendeant;

Prooemium.

Ad controversias sapiendas inter praepotrem, et universitatem oppidi de Onda.

§ 2. Praepotris ac universitas et homines praedicti excessivis sumptibus, quos passi sunt, parcere, ac tam idem, quam dictus Philippus rex conditionem dictae praepotriae meliorem efficere cupientes, ad infrascriptam inter se, sub nostro et Sedis Apostolicae beneplacito, devenerunt transactionem, videlicet: quod dictus Philippus rex tamquam administrator Militiae praedictae omnem iurisdictionem civilem supra expressam, usumque et exercitium eiusdem, unâ cum arce, terris, ac omnibus iuribus et pertinentiis, salariis, poenis, ac proventus et emolumentis, quae ipse tamquam talis administrator Militiae, et praepotris praedictus in eodem oppido, illiusque territorio et districtu, nec non super incolis et habitatoribus oppidi huiusmodi nunc tenent et possident, ac denique omnia et quaecumque iura et actiones seu praetensiones, quae habent, et ad ipsos nunc spectant et pertinent, ac spectare et pertinere possunt et poterunt quomodolibet in futurum (etiam ratione iurisdictionis *Alphonsinae* huiusmodi, ex qua parva vel minima iurisdictione resultat) ex quocumque iure, viâ, modo, formâ, titulo, causâ, vel ratione, ex quibus omnibus praepotris dictae praepotriae pro tempore existens non ultra quinquaginta

Partes ad quamdam concordiam devenerunt.

ducatos auri de camerâ annuatim percipiebat), universitati et hominibus praedictis cedere, renunciare et transferre; ipsi vero universitas et homines, in recompensam cessionis, renunciationis et translationis huiusmodi, bona stabilia valoris in proprietate sex mille, et annui redditus trecentarum librarum monetae Valentinae (quae trecentae librae summam ducentorum quadraginta ducatorum auri de camerâ, vel circa, constituunt) praedictae praepotriae (de consensu et cum interventu dicti Philippi regis, uti administratoris generalis religionis praedictae, seu ab eo deputati) assignare cum pacto retrovendendi quodcumque; ac idem Philippus rex, tamquam talis administrator, et praepotris praedictis omnibus et quibuscumque litibus et instantiis occasione praedictae iurisdictionis civilis et *Alphonsinae*, sive illius usus et exercitii, ubicumque motis et pendentibus indecisae, ac insuper quibuscumque articulis et provisionibus ab illis dependentibus, ac iuribus et actionibus, quae eâ occasione quomodolibet praetendere possent, renunciare, prout cum effectu renunciaverunt; universitas autem et homines praedicti omnes et singulas expensas in expeditione praesentium necessarias de suorum proprio facere tenerentur; ac sub pactis et conditionibus tunc expressis licitis et honestis, prout in publico desuper confecto instrumento dicitur plenius contineri.

§ 3. Quare pro parte Philippi regis, et praepotris, ac universitatis et hominum praedictorum (asserentium transactionem huiusmodi pro terminandis litibus inter ipsos vigentibus, et ad obviandum illis, quae frequentes et graves super praemissis oriri possent, ac pro conservandâ inter ipsos pace factam fuisse, illamque in evidentem dictae praepotriae cessisse et cedere utilitatem) nobis fuit humiliter supplicatum quatenus illam approbare et con-

Philippus rex administrator dictae Militiae concordiam petiit confirmari.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

firmare, aliásque in praemissis opportune providere de benignitate apostolicá dignemur.

Confirmat
Paulus.

§ 4. Nos igitur, certam de praemissis notitiam non habentes, ipsosque Philippi regem, ac praeceptorem, nec non universitatem et homines praedictos, eorumque singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causá latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, nec non instrumenti praedicti tenores etiam veriores ac datas praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, quatenus (si et postquam, vocatis, qui fuerint vocandi, ac iuribus praedictis illorumque circumstantiis universis prius coram te specificatis, de transactione et iurium cessione cum pactis et recompensá praedictis, ac quod illa in evidentem dictae praeceptoriae cesserit, et cedat utilitatem tibi legitime constiterit) illam perpetuo approbare et confirmare, illique inviolabilis et apostolicae firmitatis robur adiicere, nec non omnes et singulos, tam iuris quam facti et substantiales defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplere, ac transactionem eandem validam et efficacem fore et esse, per eosque, ad quos nunc spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, firmiter observari debere, ac quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contingeret attentari, irritum et inane discernere, auctoritate nostrá procures.

Obstantia tolli.

§ 5. Non obstantibus felicis recordationis Pauli II praedecessoris nostri de rebus

1 Particula non redundare videtur (R. T.).
2 Etiam coniunctio ac videtur redundare (R. T.).

ecclesiae non alienandis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non praeceptoriae et ordinis praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicá, vel quavis firmitate aliá roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quorum tenores praesentibus pro expressis et insertis habentes, illis aliás in suo robore permansuris, ad praemissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

6. Volumus autem, quod si contingat dicta bona stabilia per universitatem et homines praedictos, ut praefertur, assignanda, redimi, pretium inde proveniens penes aliquam aedem sacram omnino deponi, nec inde amoveri debeat, nisi ad effectum convertendi illud in emptionem aliorum bonorum stabilium pro dictá praeceptoría.

Decretum pro indemnitate bonorum ad praeceptoriam pertinentium.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die VIII iunii MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 8 iunii 1612, pontif. an. VIII.

CCVI¹.

Marcus Siticus ab Altaemps electus archiepiscopus Salisburgensis a quibuscumque censuris absolvitur².

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,

Dilecto filio Marco Sitico ex comitibus ab Altaemps canonico Salisburgensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Apostolicae Sedis consueta clementia, ne dispositiones per eam de metropolitanis ecclesiis pro tempore factae valeant quomodolibet impugnari, sed personae ad eas promovendae illis puro corde et se-

Exordium.

1 Hanc censuimus seqq. praemittendam (R. T.).
2 Ex regest. in Cancell. Apost.

curá conscientia praesidere possint, remedia, prout convenit, adhibet opportuna.

Electum absolutum a censuris.

§ 1. Cum itaque nos hodie electionem de personá tuá in archiepiscopum Salisburgensem, ecclesiá ipsá tunc certo modo pastoris solatio destitutá, canonice celebratam, de fratrum nostrorum consilio, apostolicá auctoritate approbari et confirmari¹, teque illi in archiepiscopum et pastorem praeficere intendamus: nos, ne (si forsán aliquibus sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis ligatus sis) approbatio, confirmatio et praefectio praefatae valeant propterea quomodolibet invalidae reputari, providere volentes, te a quibusvis suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, si quibus quomodolibet innodatus sis, ad hoc dumtaxat, ut approbatio, confirmatio, et praefectio praefatae, nec non singulae litterae desuper conficiendae, suum sortiantur effectum, dictá apostolicá auctoritate, tenore praesentium, absolvimus, et absolutum fore nunciamus.

Derogatio contrariorum.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae ecclesiae Salisburgensis etiam iuramento, confirmatione apostolicá, vel quavis firmitate aliá roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae.

§ 3. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis et nunciationis infringere, vel ei ausu temerario contrahere. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 18 iunii 1612, pont. an. VIII.

1 Melius lege approbare et confirmare (R. T.).

CCVII.

Confirmatio electionis Marci Sitici ab Altaemps in archiepiscopum Salisburgensem¹.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,

Dilecto filio Marco Sitico ex comitibus ab Altaemps electo Salisburgensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Diviná disponente clementia, cuius inscrutabili providentiá ordinationem suscipiunt universa, in apostolicae dignitatis speculá, meritis licet imparibus, constituti, ad universas orbis ecclesias aciem nostrae considerationis extendimus; et pro earum statu salubriter dirigendo apostolici favoris auxilium adhibemus. Sed de illis nos propensius cogitare convenit, quas propriis carere pastoribus intuemur, ut illis iuxta eorum nostrum pastores praeficiantur idonei, qui commissos sibi populos per suam circumspersionem providam et providentiam circumspertam salubriter dirigant, et bona ecclesiarum ipsarum non solum gubernent utiliter, sed etiam multimodis effe-

Exordium.

§ 1. Sane nuper, postquam nos venerabili fratri nostro Wolfango Theodorico, archiepiscopo olim Salisburgensi, regimini et administrationi ecclesiae Salisburgensis, cui tunc praecerat, in manibus dilecti filii magistri Antonio Diaz, in utraque signaturá nostrá referendarii ac nostri et Apostolicae Sedis in illis partibus nuncii, cecidit, et ipsi Antonio nuncio cessionem huiusmodi apostolicá auctoritate admittendi, necnon dilectis filiis capitulo dictae ecclesiae (ad quos electio personae idoneae in archiepiscopum Salisburgensem, dum ecclesia ipsa pro tempore vacat, illi per Romanum Pontificem pro tempore existentem ad electionem huiusmodi praef-

Vacante Salisburgensi ecclesia.

1 Ex regest. in Cancell. Apost.

ficiendae, iuxta concordata dudum inter Sedem praefatam et nationem Germanicam inita, pertinere dignoscitur) ad electionem huiusmodi procedendi facultatem ex certis rationabilibus causis per nostras sub annulo piscatoris expeditas litteras concesseramus, cum concessionis et litterarum earumdem vigore Wolfgangus Theodoricus archiepiscopus regimini et administrationi huiusmodi in dictis manibus sponte et libere cessisset, ac Antonius nuncius cessionem ipsam dicta auctoritate admississet, ecclesiam huiusmodi per cessionem eandem pastoris solatio destituta, capitulum praefati pro futuri archiepiscopi Salisburgensis electione celebranda, vocatis omnibus, qui voluerant, potuerant et debuerant electioni huiusmodi commode interesse, die ad eligendum prefixa, ut moris est, convenientes in unum, te tunc ipsius ecclesiae canonicum, de nobili et comitum genere procreatum, et in subdiaconatus ordine a nonnullis annis constitutum, et ad docendum alios idoneum, in eorum et dictae ecclesiae sic vacantis archiepiscopum concorditer elegerunt; tuque electioni huiusmodi, illius tibi praesentato decreto, consensisti, et deinde electionis huiusmodi negocium proponi fecisti in consistorio coram nobis, petens illam dicta auctoritate confirmari, in his omnibus statutis a iure temporibus observatis.

§ 2. Nos igitur electionem eandem, nec non idoneitatem et merita personae tuae examinare fecimus; et quia invenimus electionem ipsam de eadem persona tua (cui apud nos de litterarum scientia, vitae munditia, honestate morum, spiritualium providentia, et temporalium circumspicione, aliisque virtutum donis fide digna testimonia perhibentur) fuisse canonicè celebratam, illam de fratrum nostrorum consilio dicta auctoritate approbamus et confirmamus: teque eidem ecclesiae in

archiepiscopum praeficimus et pastorem; curam et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat et gratias largitur praemia: confidentes, quod, dirigente Domino actus tuos, praefata ecclesia Salisburgensis per tuae circumspicionis industriam, et studium fructuosum, regetur utiliter et prospere dirigetur; ac grata in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiat incrementa.

§ 3. Iugum igitur Domini tuis impositum humeris prompta devotione suscipiens, curam et administrationem praefatas sic sollicite geras, et fideliter exequaris, quod ecclesia Salisburgensis gubernatori provideo, et fructuoso administratori gaudeat se commissam; tuque, praeter aeternae retributionis praemium, nostram et Apostolicae Sedis benedictionem et gratiam exinde uberius consequi merearis.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

CCVIII.

Episcopos suffraganeos hortatur, ut electo Salisburgensi obsequium et obedientiam praestent.

Paulus episcopus
servus servorum Dei,

Venerabilibus fratribus universis suffraganeis ecclesiae Salisburgensis, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Hodie siquidem electionem de persona dilecti filii Marci Satici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum et

1 Aptius legeres *suscipiet* (R. T.).

2 Ex regest. Cancell. Apost.

3 Vel coniunctio et redundat, vel aliquid deest ex. g. *canonicos* (R. T.).

Electumque hortatur ut eam ecclesiam sollicite regat.

ecclesiae Salisburgensis, ecclesiam ipsam certo tunc expresso modo pastoris solatio destituta, canonicè celebratam, de fratrum nostrorum consilio apostolicam auctoritate approbavimus et confirmavimus, ipsumque illi in archiepiscopum praefecimus, et pastorem curam, regimen et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris, plenius continetur.

§ 2. Quodcirca universitatem vestram monemus et hortamur attente, vobis per apostolica scripta mandantes, quatenus, eidem Marco Satico archiepiscopo electo tamquam membra capiti obsequentes, exhibeatis ei obedientiam et reverentiam debitas et devotas; ita quod mutua inter vos et ipsum gratia gratos sortiatur effectus, nosque devotionem vestram possimus propterea in Domino condignis actibus merito commendare.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

CCIX.

Ad Matthiam imperatorem in idem argumentum.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,

Charissimo in Christo filio Matthiae Hungariae regi in Romanorum imperatorem electo, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Gratiae divinae praemium et humanae laudis praeconium acquiritur, si per se-

1 Vel coniunctio et redundat, vel postea *commisimus pro committendo* legi debet; vel potius legendum *in archiepiscopum praefecimus et pastorem, curam, etc.* (R. T.).

2 Ex regest. Cancell. Apost.

culares principes ecclesiarum praelatis, praesertim pontificali dignitate praeditis, opportuni favoris praesidium et honor debitus impendatur.

§ 1. Hodie siquidem electionem de persona dilecti filii Marci Satici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum ecclesiae Salisburgensis, ecclesiam ipsam certo tunc expresso modo pastoris solatio destituta, canonicè celebratam, de fratrum nostrorum consilio apostolicam auctoritate approbavimus et confirmavimus; ipsumque illi in archiepiscopum praefecimus, et pastorem curam, regimen et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur.

§ 2. Cum itaque, fili charissime, sit virtutis opus Dei ministros benigno favore prosequi, ac eos verbis et operibus pro regis aeterni gloria venerari, maiestatem tuam regiam rogamus et hortamus attente, quatenus, eundem Marcum Saticum electum et praefatam ecclesiam suae curae commissam habens pro nostra et Sedis Apostolicae reverentiam propensius commendatos, in ampliandis et conservandis iuribus suis sic eos tui benigni favoris auxilio prosequaris, quod ipse Marcus Saticus electus, tuae celsitudinis fultus praesidio, in commisso sibi curae pastoralis officio possit, Deo propitio, prosperari, ac tibi exinde a Domino perennis vitae praemium, et a nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Datum Romae apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die, annoque eisdem.

1 Vide antea not. praec.

Capitulum Marcum Saticum ab Altaemps in archiepiscopum elegit.

Paulus electionem confirmat.

Facti series.

Adhortatio ad Matthiam ut novo archiepiscopo praestetur.

CCX.

*Capitulo Salisburgensi in idem argumentum¹.*Paulus Episcopus
servus servorum Dei,

Dilectis filiis capitulo ecclesiae Salisburgensis, salutem et apostolicam benedictionem.

Electionem
factam recenset.

Hodie electionem de personâ dilecti filii Marci Satici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem, per vos, ecclesiâ vestrâ Salisburgensi certo tunc expresso modo pastoris solatio destitutâ, canonicè celebratâ, de fratrum nostrorum consilio, apostolicâ auctoritate approbavimus et confirmavimus; ipsumque illi in archiepiscopum praefecimus et pastorem², curam, regimen et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Quocirca discretioni vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus, eidem Marco Satico archiepiscopo electo tamquam patri³ et pastori animarum vestrarum intendentes, etiam exhibentes sibi obedientiam et reverentiam debitas et devotas, eius salubria monita et mandata suscipiatis humiliter, et³ efficaciter adimplere curetis, alioquin sententiam, quam idem Marcus Saticus archiepiscopus electus rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Capitulum
ad obedientiam
suo pastori debitam hortatur.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

¹ Secret. Brev. Cancell. Apost.² Hinc dignoscitur quod etiam in duabus litteris praeced. pastorem per pastorem legi oportebat (R. T.).³ Coniunctionem et addimus, ut patet ex loco parallelo seq. Constitutionis (R. T.).

CCXI.

*In idem argumentum clero Salisburgensi¹.*Paulus Episcopus,
servus servorum Dei,

Dilectis filiis clero civitatis et dioecesis Salisburgensis, salutem et apostolicam benedictionem.

Facti series
et hortatio.

Hodie electionem de personâ dilecti filii Marci Satici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum ecclesiae Salisburgensis, ecclesiâ ipsâ certo tunc expresso modo pastoris solatio destitutâ, canonicè celebratâ, de fratrum nostrorum consilio, apostolicâ auctoritate approbavimus et confirmavimus, ipsumque illi in archiepiscopum praefecimus et pastorem, curam, regimen et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Quocirca discretioni vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus, eundem Marcum Saticum archiepiscopum electum tamquam Patrem et pastorem animarum vestrarum grato admittentes honore, et exhibentes sibi obedientiam et reverentiam debitas, eius salubria monita et mandata suscipiatis humiliter, et efficaciter adimplere curetis; alioquin sententiam, quam idem Marcus Saticus archiepiscopus electus rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die annoque eisdem.

¹ Secret. Brev. Cancell. Apost.

CCXII.

*In idem argumentum populo Salisburgensi.*Paulus Episcopus
servus servorum Dei

Dilectis filiis populo civitatis et dioecesis Salisburgensis, salutem et apostolicam benedictionem.

Facti series
et hortatio.

Hodie electionem de personâ dilecti filii Marci Satici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum ecclesiae Salisburgensis, ecclesiâ ipsâ certo tunc expresso modo pastoris solatio destitutâ, canonicè celebratâ, de fratrum nostrorum consilio, apostolicâ auctoritate approbavimus et confirmavimus, ipsumque illi in archiepiscopum praefecimus et pastorem, curam, regimen, et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Quocirca universitatem vestram monemus et hortamur attente vobis apostolica scripta mandantes, quatenus, eundem Marcum Saticum electum tamquam patrem et pastorem animarum vestrarum devote suscipientes, et debitâ honorificentia pertractantes, eius monitis et mandatis salubrius humiliter intendatis. Ita quod idem Marcus Saticus electus in vobis devotionis filios et vos in eo per consequens patrem benevolunt invenisse gaudeatis.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die annoque eisdem.

CCXIII.

*Vassallis ecclesiae Salisburgensis, ut electo debita servitia et iura exhibeant.*Paulus Episcopus
servus servorum Dei

Dilectis filiis universis vassallis ecclesiae Salisburgensis, salutem et apostolicam benedictionem.

Hortatio de
qua in rubrica.

Hodie electionem dilecti filii Marci Satici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum ecclesiae Salisburgensis, ecclesiâ ipsâ certo tunc expresso modo pastoris solatio destitutâ, canonicè celebratâ, de fratrum nostrorum consilio, apostolicâ auctoritate approbavimus et confirmavimus, ipsumque illi in archiepiscopum praefecimus et pastorem, curam, regimen et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Quocirca universitati vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus, eundem Marcum Saticum electum devote suscipientes, et fidelitatem debitam, et consueta servitia, et iura sibi a vobis debita integre exhibere studeatis; alioquin sententiam, sive poenam, quam idem Marcus Saticus electus rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die annoque eisdem.

CCXIV.

Marco Satico electo Salisburgensi facultas conceditur munus consecrationis a quocumque sibi beneviso episcopo suscipiendi.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei

Dilecto filio Marco Sittico electo Salisburgensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Electionem, confirmationem, que reconset.

§ 1. Cum nos pridem¹ electionem de personâ tuâ in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum ecclesiae Salisburgensis, ecclesiâ ipsâ tunc certo modo pastoris solatio destitutâ, canonicè celebratâ, de fratrum nostrorum consilio, apostolicâ auctoritate approbaverimus et confirmaverimus; teque illi in archiepiscopum praefecerimus et pastorem, curam, regimen, et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur;

Facultatem concedit, de qua in rubricâ, coniuncto onere iuramentum praestandi.

§ 2. Nos ad ea, quae ad tuae commoditatis augmentum cedere valeant, favorabiliter intendentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tibi, postquam presbyter fueris, ut a quocumque, quem malueris, catholico antistite, gratiam et communionem Sedis Apostolicae habente, accitis et in hoc illi assistentibus duobus vel tribus aliis catholicis episcopis, similes gratiam et communionem habentibus, munus consecrationis recipere valeas, ac eidem antistiti, ut, recepto prius per eum a te nobis² et Romanae Ecclesiae fidelitatis debitae solito iuramento iuxta formam praesentibus adnotatam, munus praefatum auctoritate nostrâ impendere libere tibi possit, plenam et liberam, earundem tenore praesentium, concedimus facultatem.

Sub poenis hic expressis.

§ 3. Volumus autem, et eadem auctoritate statuimus atque decernimus, quod, si non recepto prius a te per ipsum antistitem praefato iuramento, idem antistes

¹ Ex datâ huius Const. et praecedentium constat legendum esse *pridie* (R. T.).

² Edit. Main. legit *nostro*; nobis correctionis opus esse visum fuit (R. T.).

munus huiusmodi tibi impendere et tu illud suscipere praesumpseritis, idem antistes a pontificalis officii exercitio, et tam ipse quam tu ab administratione tam spiritualium quam temporalium ecclesiarum vestrarum suspensi sitis eo ipso. Praeterea etiam volumus, quod formam iuramenti huiusmodi, a te tunc praestiti, nobis de verbo ad verbum per tuas patentes litteras tuo sigillo munitas per proprium nuncium quantocitius destinare procures.

Forma iuramenti fidelitatis.

§ 4. Forma autem iuramenti, quod praestabis, haec est: — Ego Marcus Sitticus electus Salisburgensis ab hac horâ in antea fidelis et obediens ero beato Petro, sanctaeque Apostolicae Romanae Ecclesiae, ac Domino nostro Domino Paulo PP. V suisque successoribus canonicè intrantibus; non ero in consilio, aut consensu, vel facto, ut vitam perdant aut membrum, seu capiantur malâ captione, aut in eos violenter manus quomodolibet ingerantur, vel iniuriae aliquae inferantur quovis quaesito colore: consilium vero, quod mihi credituri sunt per se aut nuncios seu litteras, ad eorum damnum me sciente nemini pandam: Papatum Romanum et regalia sancti Petri adiutor eis ero ad retinendum et defendendum contra omnem hominem: legatum Apostolicae Sedis in eundo et redeundo honorifice tractabo, et in suis necessitatibus adiuvabo: iura, honores, privilegia et auctoritatem Romanae Ecclesiae, Domini nostri Papae, et successorum praefatorum conservare et defendere, augere et promovere curabo: non ero in consilio, facto vel tractatu, in quibus contra ipsum Dominum nostrum vel eandem Romanam Ecclesiam aliqua sinistra vel praedjudicialia personaliter¹ iuris, honoris, status et potestatis eorum machinentur, et, si talia a quibuscumque procurari novero

¹ Haec vox *personaliter* non omnino apta videtur (R. T.).

vel tractari, impediam hoc pro posse, et quantocitius potero commode significabo eidem Domino nostro, vel alteri per quem ad ipsius notitiam poterit pervenire: regulas sanctorum patrum, decreta, ordinationes, sententias, dispositiones, reservationes, provisiones et mandata apostolica totis viribus observabo, et faciam ab aliis observari: haereticos, schismaticos, et rebelles Domino nostro et successoribus praefatis pro posse persequar et impugnabo: vocatus ad synodum veniam, nisi praepeditus fuero canonicâ praepeditione: apostolorum limina singulis quadrienniis personaliter et per me ipsum visitabo, et Domino nostro et successoribus praefatis rationem reddam de toto meo pastoralis officio, et de rebus omnibus ad meae ecclesiae statum, ad cleri et populi disciplinam, animarum denique, quae meae fidei creditae sunt, salutem quovis modo pertinentibus, et vicissim mandata apostolica praefata humiliter recipiam, et quam diligentissime exequar; quod si legitimo impedimento detentus fuero, praefata omnia adimplebo per certum nuncium ad hoc speciale mandatum habentem de gremio capituli mei, aut alium in dignitate ecclesiasticâ constitutum, seu aliâ personatum habentem, aut, his mihi deficientibus, per dioecesanum sacerdotem, et, clero deficiente omnino, per aliquem alium presbyterum seu secularem spectatae probitatis et religionis, de supradictis omnibus plene instructum: de huiusmodi autem impedimento docebo per legittimas probationes, ad sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem proponentem in congregatione sacri Concilii Tridentini per supradictum nuncium transmittendas: possessiones ad mensam meam pertinentes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu capituli ecclesiae meae, inconsulto Romano Pontifice,

et si ad aliquam alienationem devenero, poenas in quadam super hoc editâ constitutione contentas eo ipso incurrere volo: sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei Evangelia.

Datum Romae apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIII kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 19 iunii 1612, pontif. an. VIII.

CCXV.

Confirmatio venditionis castri Vallisclusae in comitatu Venayssino favore Clarae de Perusiis¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Humilibus piorum christifidelium, praesertim nobis et Romanae Ecclesiae immediate subiectorum, votis libenter annuimus, eosque favoribus prosequimur opportunis, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Exordium.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecit dilecta in Christo filia Clara de Perusiis mulier vidua Avenionensis quod ipsa de anno MDCVIII, et die IV mensis martii, castrum feudale Vallisclusae Cavallicensis dioecesis in comitatu nostro Venayssino cum iurisdictione, iuribus et pertinentiis suis universis a dilectâ similiter in Christo filiâ Magdalena de Sagnet et Causan, tunc utili domino eiusdem castri, pretio inter eas convento tredecim millium, sexcentorum, et sexaginta sex scutorum, et solidorum quadraginta, ad rationem solidorum sexaginta illarum partium pro quolibet scuto huiusmodi, pro se, suisque haeredibus, et successoribus emit, et in instrumento emptionis et venditionis praedictae dictum et expressum fuit, dictum castrum Vallisclusae cum eius iuribus et pertinentiis esso sub directo dominio

Clara de Perusiis feudum Vallisclusae emit a Magdalena de Sagnet.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Cavallicensis episcopi, censuque et servitio consueto, prout in instrumento desuper confecto per dilectum filium Stephanum Marelli notarium dictae civitatis Avenionensis plenius dicitur contineri.

Episcopus Cavallicensis laudemium sibi solvendum praesumit.

Actaque causa est contra sanctae reverendae camerae apostolicae.

§ 2. Et subinde, cum bonae memoriae Hieronymus, dum vixit, episcopus Cavallicensis, ius concedendi investituram dictae Clarae, nec non laudemium ratione venditionis praedictae in illis partibus solviturum, non nobis, sed sibi, et pro tempore existenti episcopo Cavallicensi deberi praetendens, litem super receptione eiusdem laudemii et concedenda investituram praedictam contra fiscum nostrum in illis partibus atque etiam in Romanam Curiam introduxisset, et interim dicta Clara licentiam petiisset et obtinisset possidendi dictum castrum cum eius iuribus et pertinentiis a iudice camerae nostrae apostolicae in civitate Carpentoratiensi degente, citato procuratore dicti Hieronymi episcopi, et in illius contumaciam obtulisset accipere investituram, et solvere laudemium, cui magis de iure deberetur, ac successive, praedicto Hieronymo episcopo vita functo, iurium et spoliolum camerae nostrae apostolicae debitorum in illis partibus subcollector laudemium huiusmodi exigere curasset, lite et causa, tam super praedicti laudemii solutione, quam quantitate ad quam laudemium huiusmodi solvi deberet, et an ad cameram, vel episcopum praedictum pertineret et spectaret, indecisis pendentibus; praedicta Clara, ad instantiam praefati subcollectoris et commissarii spoliolum, persolvit scuta ducenta eidem commissario ad bonum computum dicti laudemii, sede episcopali adhuc vacante.

Deinde ipsa Clara infeudationem a Pontifice petit;

§ 3. Postmodum, facta provisione dictae ecclesiae Cavallicensis de persona venerabilis fratris Octavii episcopi Cavallicensis, cum dicta Clara differret sumere dictam investituram a camera nostra illiusque officialibus in illis partibus commoranti-

bus, et solvere residuum dicti laudemii praedicto subcollectori, de mandato eiusdem subcollectoris fuerunt factae pignorationes et exequutiones in et super bonis mobilibus et immobilibus eiusdem Clarae, ac etiam super dicto castro Vallisclusae, tam ante quam post adeptam per praedictum Octavium episcopum possessionem dictae ecclesiae, non obstantibus oppositionibus et appellationibus factis et interpositis per dictam Claram et procuratorem praefati Octavii episcopi praetendentis ius concedendi investituram et percipiendi dictum laudemium nondum integre solviturum ad se pertinere, ob quod dicta Clara a dilecto filio thesaurario camerae nostrae in comitatu Venayssino, cum interventu dicti subcollectoris et aliorum officialium camerae nostrae apostolicae in partibus praedictis commorantium, et cum protestationibus, reservationibus, et sub pactis et qualitatibus contentis in instrumento desuper confecto per dilectum filium Franciscum Geresi vicescribam dictae camerae, eidem subcollectori consignavit et tradidit centum salmatas frumenti, ex quarum pretio solvit scuta tercenta, ultra alia ducenta praedicta ad bonum computum dicti laudemii, ratione supradicti spoliolum; ulterioresque litium anfractus evitare cupiens, pro residuo eiusdem laudemii, alia septingenta scuta similia nobis persolvere obtulit, dummodo venditioni et emptioni praedictis beneplacitum seu consensum opportunum ac apostolicae nostrae confirmationis robor adicere, ipsiusque castri infeudationem illis modo et forma, quibus praedictae Magdaleneae seu illius antecessoribus concessa fuerat, concedere dignamur.

§ 4. Nos igitur, praedictam Claram specialibus favoribus et gratiis prosecuti videntes, et a quibuscumque excommunicati-

Qui, imposito super hac causa silentio episcopo, assentit;

1 An quid desit, iudicet prudens lector (R. T.).

2 Forsan hic deest ipsi (R. T.).

tionis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodata existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutam fore censentes, motu proprio ac ex certa scientia nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, litis et causae praedictarum statum et merita ac praedicti instrumenti tenorem praesentibus pro expressis habentes, litem et causam praedictas, quoad laudemium huiusmodi, in statu et terminis, in quibus coram quibuscumque iudicibus reperiuntur ad nos advocamus et cassamus, extinguimus ac penitus annullamus, modernoque et pro tempore existenti episcopo Cavallicensi perpetuum super praetensione huiusmodi laudemii silentium imponimus, nec non septingenta scuta praedicta pro omni et toto eo, quod ratione laudemii huiusmodi exigere solviturum erat et a nobis tam ratione spoliolum quam alio quocumque iure praetendi poterat, recipimus et admittimus, ac ab officialibus nostris, ad quos spectat, recipi et admitti praecipimus et mandamus, ac residuum eidem Clarae gratiose remittimus et condonamus.

Venditionisque contractum approbat.

§ 5. Et insuper motu et scientia paribus, ac de plenitudine potestatis nostrae apostolicae, beneplacitum et consensum praedictum praestamus, nec non praemissas venditionem et emptionem dicti castri Vallisclusae, et instrumentum praedictum, ac omnia et singula in eo contenta, licita tamen et honesta, apostolica auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, ac illis firmitatis robor adiciamus, omnesque et singulos, tam iuris quam facti et solemnitatum forsitan omissarum ac alios quantumvis substantiales defectus, etiam de stylo dicti comitatus, ac etiam ex dispositione constitutionum apostolicarum

quomodolibet et qualitercumque requisiti, cognitos et incognitos, si qui principaliter vel accessorie intervenerint in eisdem, etiamsi de illis, ad hoc ut suppleri possent, specialis mentio facienda esset, plenissime supplemus; et dicti castri Vallisclusae infeudationem, nullam tamen ipsius feudi primaeva naturam immutatam, ac modo et formam, quibus primitus concessa fuit (cuius tenorem etiam praesentibus pro expresso haberi volumus), sine tamen in reliquis praedictis iurium ecclesiae et pro tempore existenti episcopo Cavallicensis, ac praesertim super directo dominio ab eo praetenso, praedictae Clarae, pro se suisque haeredibus et successoribus, auctoritate et tenore praedictis, concedimus.

§ 6. Decernentes motu et potestatis plenitudine similibus, quod, si super directo dominio praedicto, et iure concedendi investituram ratione directi domini huiusmodi, ad favorem dicti episcopi Cavallicensis moderni et pro tempore existenti, ullo unquam tempore lis terminari, et decidi, ac iudicari, et directum dominium, ac ius concedendi investituram praedictam eidem episcopo, tamquam directo domino, competere declarari contingat; nihilominus praedicta Clara ac dicti eius haeredes et successores, neque super laudemio, neque super investitura a nobis concessa praedictis ullatenus molestari possint.

§ 7. Praesentesque nostras litteras nullo unquam tempore (etiam ex eo, quod quicumque in praemissis interesse habentes, seu habere praetendentes, ad id vocati non fuerint, neque solemnitates, et quaevis alia servanda et adimplenda, servata et adimplenda fuerint, seu quovis alio praetextu, causa et occasione) de subreptionis et obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, vel invalidari nullatenus possit: sed etiam absque eo, quod

Et quavis castrum illud ad directum episcopi Cavallicensis dominium spectare decernatur, Claram de Peruis super hac investitura prohibet perturbari.

Clasulae pro huiusmodi Constitutionis firmitate.

in eadem camerâ apostolicâ praesententur, et in eâ, suisque libris admittantur, et registrentur) semper et perpetuo validas et efficaces fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sicque per quoscumque iudices, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Obstantia tol- § 8. Non obstantibus praemissis, et, quatenus opus sit, nostrâ et cancellariae nostrae apostolicae regulâ de iure quaesito non tollendo, nec non felicitis recordationis Pii Papae IV praedecessoris nostri, et aliis quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et dicti comitatus¹ (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis, indultis, et litteris apostolicis, dicto comitatui, illiusque habitatoribus et incolis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis specialis mentio habenda foret, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxv iunii mdcxii, pontificatus nostri anno viii.

Dat. die 25 iunii 1612, pontif. an. viii.

CCXVI.

Prohibitio alias domos Romae erigendi sub titulo Congregationis Oratorii².

¹ Vocem *statutis* heic delemus (R. T.).

² Similem huic Const. vide supra pag. 58 (R. T.).

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Cum dilecti filii praepositus et presbyteri Congregationis Oratorii sanctae Mariae in Vallicella nuncupatae de Urbe (quibus pridem a sede apostolicâ indulgentiam fuit, ut pro felici regimine dictae Congregationis statuta et ordinationes ab ipsis observanda facere et condere valerent) indulto huiusmodi inhaerentes, statuta et ordinationes condiderint, quae de mandato nostro revisa, et per nos apostolicâ auctoritate confirmata fuerunt; et, sicut accepimus, in diversis locis aliae Congregationes, ad instar primo dictae, erectae fuerint, quae a primo dictae Congregationis regulis declinare noscuntur;

§ 2. Nos, primo dictae Congregationis institutum in suo vigore perpetuo manere cupientes, motu proprio, non ad praepositi et presbyterorum praedictorum vel alterius pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ nostrâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, ne de cetero quaevis congregationes, ubivis locorum institutae, constitutiones et instituta sub denominatione beati Philippi Neri, primo dictae Congregationis fundatoris, promulgare audeant, minusque in Urbe aliae domus eiusdem instituti absque praedictorum praepositi et presbyterorum licentiâ institui possint, sub poenis arbitrio nostro imponendis, et per contrafacientes ipso facto incurrendis, tenore praesentium prohibemus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxvi iunii mdcxii, pontificatus nostri anno viii.

Dat. die 26 iunii 1612, pontif. an. viii.

Congregationis
petitio pro
prohibitione de
qua supra.

Pontificis pro-
hibito.

Contrarium
derogatio.

CCXVII.

Seminarium Anglicanum in oppido Matrili Toletanae dioecesis eximitur a iurisdictione archiepiscopi, et immediate subiicitur Sedi Apostolicae¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Pastoralis officii cura, meritis licet imparibus, nobis ex alto commissa postulat, ut eâ, quae piorum locorum quorumlibet, praesertim collegiorum et seminariorum ad iuventutis religiosam educationem, ac in ecclesiasticis, aliisque salutaribus disciplinis institutionem pie instructorum, tranquillo statui, felicique progressui conducunt, libenter concedamus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Privilegium de
quo in rubrica.

§ 1. Itaque, dilectos filios rectorem, scholares, ministros et alias personas collegii, seu seminarii nationis anglicanae in oppido Matrili Toletanae dioecesis canonice erecti, ut apostolico praesidio suffulti, et a quibusvis perturbationibus et gravaminibus releventur, et in suâ vocatione utilius persistent, specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, collegium seu seminarium praedictum, illiusque rectorem, ac scholares, ministros et alias personas quascumque, nec non eiusdem res et bona quaecumque, ab omni et quacumque iurisdictione, cor-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

rectione, visitatione superioritate et potestate moderni et pro tempore existentis archiepiscopi Toletani illiusque officialium et ministrorum quorumcumque, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, tam in universum quam singillatim, perpetuo eximimus et liberamus, illosque et illa sub beati Petri, ac nostrâ et Sedis apostolicae protectione suscipimus, nobisque et pro tempore existenti Romano Pontifici etiam perpetuo subiicimus; ita ut modernus, et pro tempore existens archiepiscopus praedictus, eiusque officiales et ministri, ullam, quovis praetextu et ex quacumque causâ, in dictum seminarium, eiusque bona, rectorem, ministrum, scholares, ac alias personas, res et bona quaecumque, iurisdictionem, correctionem, potestatem, et superioritatem habere et exercere minime possint.

§ 2. Decernentes praesentes litteras semper et perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, nec non collegio, seu seminario et aliis praedictis in omnibus et per omnia plenissime suffragari: sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 3. Quocirca iudicibus, a pro tempore existente protectore dicti seminarii similiter pro tempore nominandis, per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte rectoris et collegialium ac aliorum praedictorum seu alienius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in

Clausulae.

Executores
deputatos.

praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ rectorem et collegiales, aliosque praedictos, earumdem praesentium, omnium eis concessorum usu et effectum pacifice frui et gaudere; non permittentes illos desuper a quoquam, quavis auctoritate, quomodolibet indebite molestari: contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione pospositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ et in concilio generali editâ de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas, aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, ac apostolicis, nec non in universalibus, provincialibusque, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, nec non quibusvis statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die III iulii MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 3 iulii 1612, pontif. an. VIII.

CCXVIII.

Revocatio omnium licentiarum monasteria monialium ingrediendi, aut cum

eis conversandi, mulieribus hactenus concessarum¹.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Monialium quieti, quae, carnalia desideria abnegantes, Dei obsequio sese addixerunt, pastorali sollicitudine consulere cupientes, ad ea removenda, quae religiosam earum quietem et regularem observantiam perturbare dignoscuntur, curam nostram libenter intendimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

§ 1. Quoniam itaque, sicut accepimus, experientiâ compertum est, non levia incommoda licentias ingrediendi monasteria monialium, mulieribus secularibus concessas, dictis monialibus inferre: nos malis huiusmodi opportuno remedio providere volentes, motu proprio, et ex certâ nostrâ scientiâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulas licentias ingrediendi monasteria monialium ubique locorum existentium, ac cum monialibus conversandi et refectionem sumendi corporalem, mulieribus cuiuscumque status, gradus et conditionis existentibus, etiam marchionali et ducali dignitate fulgentibus, sub quibuscumque verborum formis et tenoribus, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus et efficacioribus ac insolitis clausulis, nec non irritantibus decretis, ad tempus vel in perpetuum, a praedecessoribus nostris romanis pontificibus et etiam a nobis concessas (quarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus haberi volumus pro expressis) apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, revocamus, cassamus et irritamus, ac revocatas, cassas et irritas esse decernimus.

§ 2. Inhibentes mulieribus praedictis, licentias huiusmodi habentibus, sub ex-

¹ Hac super re vide Const. XLIX Greg. XIII Ubi gratiae, tom. VIII, pag. 113.

Exordium.

Revocatio licentiarum ingrediendi monasteria monialium mulieribus secularibus concessarum.

Poenâ utentium licentias.

communicationis latae sententiae poenâ, a qua non nisi a nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint, ne monasteria praedicta praetextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant, seu praesument.

Poenâ eas admittentium.

§ 3. Ipsorum vero monasteriorum abbatissis, seu priorissis, ac superioribus, sub eadem, ac privationis suorum officiorum quae obtinent, et inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, ipso facto sine aliâ declaratione incurrendis poenis, ne eas introducere, seu admittere, vel admissas quoquo modo retinere audeant, seu praesument.

Executores deputatio.

§ 4. Quocirca dilectis filiis nostris et Apostolicae Sedis pro tempore existentibus nunciis, ac locorum Ordinariis, necnon dictorum monasteriorum praelatis et superioribus praecipimus et mandamus, quatenus praesentes litteras publicari et praemissa omnia observari faciant; contradictores quoslibet, ac praemissis non parentes, per praedictas et alias sententias, censuras et poenas, aliaque iuris et facti remedia opportuna, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum fides.

§ 6. Quia vero difficile foret, has litteras ad omnia loca deferri, volumus quod earum transumptis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, ac sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, ac si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die X iulii MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 10 iulii 1612, pontif. an. VIII.

Bull. Rom. — Vol. XII. 24

CCXIX.

Erectio congregationis ac deputatio officialium super Aquae Paulae et illius aquaeductus curâ et administratione in almâ Urbe.

Paulus episcopus,
servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

In Sede beati Petri, meritis licet imparibus, divinâ dispositione constituti, boni pastoris fungentes officio, creditas nobis oves non solum sacris ac spiritualibus studemus munire praesidiis, sed temporalibus etiam commodis, illisque praesertim, quae sunt humanae vitae usui necessaria, abundanter cumulare enixe curamus, ut apertius deinde ad supremi pastoris ac mundi universi procreatoris immensam benignitatem ac munificentiam extollendam, ab operibus huius nostris, ut ab humanis linguis, quotidie excitentur, ac fidâ veluti manu ad rerum divinarum assiduum contemplationem, laudemque deducantur.

§ 1. Quod si omnium christifidelium, ceterarumque civitatum et locorum nostrae curae et fidei commissorum, praecipua ratio nobis habenda est, quanto impensius urbem Romam, communem patriam, ac veritatis magistram, in qua Christus Dominus, illam prae aliis diligens, Ecclesiae fundamenta iecit et stabilivit, nos in terris Christi vicem agentes ad ipsius imitationem prae caeteris amare, et novis assidue ornamentis, commodisque augere et illustrare debemus? Hisce permoti causis Urbem hanc nostram, tum in templis tum in aedificiis, viis, arcibus, aliisque structuris amplificare, ac pulchriorem et commodiorem reddere non desistimus.

§ 2. Et iam dudum, paterno considerantes affectu illam, licet in ceteris suis partibus aquarum opportunitate focum-

¹ Puto forsitan legendum ceterarum quoque (B. T.).

Prooemium.

Paulus orbem Romam novis aedificiis templis, viis, aliisque modis exornavit.

Et deinde aequum fore curâ dicitur statuit.

dam, in Transtyberinâ tamen regione, ac civitate Leoninâ, quae Burgus sancti Petri appellatur, earum usu pene destitutam esse, ac propterea complura ibi existentia templa, virorum et sanctimonialium coenobia, xenodochia, et alia pia loca, aedificiaque insignia, et, quod caput est, ipsius Principis apostolorum basilicam, et Romani Pontificis sedem et domicilium, aquarum commoditate carere, incommodo huic providere necessarium duximus.

Aquas multas, e locis ab urbe longe distantibus collectas, magno sumptu ad eam uno aquaeductu adduci curavit.

§ 3. Scientes itaque aquaeductum illud, antiquitate atque operis magnitudine celeberrimum, per quem olim aqua Sabatina et Alsielina, quae etiam Augustae a Caesare Augusto imperatore cognomentum sumpsit, in eandem Urbem viâ Aureliâ, ad naumachias, aliasque delicias, et voluptuarios usus gentilium romanorum influebat, sive barbarae gentis, sive temporis iniuriâ dirutum ita iacere, ut eius vestigia vix alicubi apparerent, vigilantiam pastorali dignum sane putavimus, non solum impuros ac superstitiosos veterum ritus verâ religione sacroque cultu emendare, verum etiam reliqua, vel ad ostentationem et superbiam ab illis extracta, vel ad illicita animi oblectamenta relaxationesque excogitata, ac deinde illorum temporum cuiusdam veluti intemperantiae monumenta posteris relicta, in meliorem ac necessarium vitae usum, quantum in nobis est, convertere: simulque intelligentes supra lacum Sabatinum, Anguillarum et Brachiani nunc dictum, ad radices collium eidem lacui in illius ambitu dextrorsum superstantium, ultra Anguillarum et Triviniarum, vigesimo octavo ab Urbe milliaro, complures aquarum perennium per silicem venas scaturientium, visu et gustu invidiosissimarum et saluberrimarum, fontes exoriri, de aquis praedictis colligendis, corrivandisque, ac in Urbis, et Ianiculum, et Vaticanum eminentes colles inducendis

cogitavimus; pro certo habentes, has aquas non solum regioni Transtyberinae, et palatio nostro apostolico in Vaticano, ac locis omnibus dictae regionis et civitatis Leoninae, sed etiam ultra pontes traductas, in plura castella divisas, universae fere Urbi, tum publicum, tum privatum commodum allaturas, nec non loca Transtyberina, incolarum paucitate pene alicubi deserta, usu et commoditate earum habitati frequentiora, et frequentatione iucundiora, ac saniora reddenda. In primis autem aquaeductum veterem, ac ipsas aquas, sed longe salubriores quam quae primum ab Augusto, postea a felicitis recordationis Adriano Papa I praedecessore nostro reductae sunt, earumque scaturigines et diverticula pervestigari iussimus; certioresque facti ab iis, quibus curam hanc demandavimus, aquas huiusmodi colligi, et ad Urbem collesque praefatos curâ solerti adhibita adduci posse; nos neque laboribus, neque sumptibus, pro huius Urbis et in eâ degentium commodo et utilitate, parcentes, opus aquae ducendae quamprimum aggredi, ac perficere deliberavimus. Ideoque complurium aquarum fontibus salubrioribus, qui in territoriis Brachiani, Illicarelli, Bassani et Triviniarum, sub certis distinctis eorum denominationibus, oriuntur, opportunâ substructione comprehensis, corrivandisque rivulis unum in receptaculum collectis atque confusis, et unam aquam conficientibus, aquam omnem per novum aquaeductum, quem, ob veterem dissipatum, subterraneo et arcuato opere a fundamentis extruximus et restitimus, ac inter cetera duobus sublimioribus arcibus prope Urbem cum suis subscriptionibus ad perpetuum rei monumentum erectis ornavimus, longo nempe a priori receptaculo quinque et triginta millia

4 Nisi quis mali legere longum, id est aquaeductum (v. T.).

passuum circuitu, ad eminentiorum collium, et humiliorum vallium obices evitandos, et ut inflexo ductu, crebroque anfractu melior inde aqua redderetur, ad eandem Urbem, Dei beneficio, ingenti omnium laetitia adduximus; et ex eâ, quae ad uncias centum supra mille simul ascendit, de maiori ipso aquaeductu in viâ supra sacellum sub invocatione beatae Mariae Reposi vulgo nuncupatae, trecentas in Vaticanum pro usu palatii nostri apostolici et burghi sancti Petri derivavimus, reliquas octingentas uncias in montem Ianiculum inter portam divi Pancratii et ecclesiam divi Petri in Monte aureo nuncupatam perducere placuit, ubi praedicto magnifico, latoque fonte extracto, ac ingenti sumptuosoque perpolitum marmorum, et columnarum apparatu exornato, per quinque lapideas aquilas et dracones, veluti per totidem latissima ora, magno vel adstantium vel e longinquo prospicientium oblectamento, abunde aqua decurrit, ac perenne manat. Ut vero fons ipse egregiâ suâ structurâ meliorem e regione adventantibus praestaret prospectum, ac deinde publico usui commodior, et visui iucundior esset, omnibusque ad eum acclivior et facilius pateret accessus, parte montis, in qua fons ipse conspicitur, quantum opus fuit depressa, arcam satis amplam, et viam aperuimus, alia etiam ornamenta, et commoditates in dies adiecturi. Atque ut cetera Urbis publica et privata loca, usu et commoditate huius aquae frui possint, eandem aquam ultra Sixtinum et Quatuorcapitum dictae Urbis pontes traduci, et in castella divisam, in Capitolina et reliqua Urbis loca distribui mandavimus.

Et modo, praedictae aquae ipsiusque aquaeductus cura et conservatione, congregationem Aquae Paulae erigit nuncupandam.

§ 4. Cumque non satis sit aquam huiusmodi adduxisse, et tantum opus summo labore ac tam largo sumptu absolvisse, nisi in eius administratione, ac perpetua conservatione exacta et praecipua quae-

que cura et diligentia adhibeatur, partes nostri pastoralis officii esse cognovimus, ut huius aquae et illius aquaeductus, totiusque operis curam et rationem talibus viris committamus, quorum operâ, fide, prudentiâ, solertique studio recte et feliciter regantur et gubernentur, ac alia, quae ad eorum conservationem spectare noscuntur, statuamus. Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ, ac deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, hac nostrâ perpetuâ Constitutione congregationem Aquae Paulae nuncupandam, in qua dilecti filii camerae nostrae apostolicae generalis thesaurarius, et archiepiscopalis sancti Spiritus in Saxiâ de eadem Urbe praepositor, ac eiusdem camerae commissarius etiam generalis, nunc et pro tempore existentes, necnon, per nos et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes ad nostrum ipsorumque successorum beneplacitum deputandi, unus ex eiusdem camerae praesidentibus clericis et duo cives romani esse debeant, perpetuo erigimus et instituimus; ac ex nunc ad ipsam congregationem magistrum Galeatum Sanvitalem eiusdem camerae praesidentem clericum, et Alexandrum Mutum, ac Paulum Mellium cives romanos, dilectos filios, quibus nos alias ducendae aquae huius curam demandavimus, et de quorum prudentiâ, fide, et integritate plurimum in Domino confidimus, ad beneplacitum similiter nostrum deputamus.

§ 5. Ipsique congregationi dilectum filium nostrum Scipionem tituli sancti Chrysogoni presbyterum cardinalem Burghesium nuncupatum, nostrum secundum carnem ex sorore germanâ nepotem, durante eius vitâ praeficimus, et in Aquae Paulae, et illius aquaeductus, et operis praedictorum protectorem similiter ad eius vitam deputamus: ipsam protectionem et

Protectorem dictae congregationis cardinalem Burghesium deputat.

praefectionem post ipsius cardinalis obitum alteri concedi prohibentes, sed eas post obitum praedictum cessare, et penes dictam congregationem remanere debere, decernentes et declarantes.

Secretarium eiusdem congregationis Ioannem Iacobum Bulgarinum elegit.

§ 6. Praeterea dilectum filium Ioannem Iacobum Bulgarinum, quem aliàs ad curam scripturarum huius negotii deputavimus, ad eius etiam vitam, cum honoribus et oneribus, iuribusque et emolumentis solitis et consuetis, etiam in remunerationem laborum per eum, tam in opere huiusmodi quam pro servitio et utilitate camerae nostrae impensorum, eiusdem congregationis secretarium, cui castella, et receptacula, illorumque claves custodiendi, et ne a quoquam amplius aut latiori modulo, seu fistulâ, vel aliàs quam fuerit impetratum vel concessum aqua accipiatur, animadvertendi cura et onus incumbat, constituimus, deputamus ac declaramus, et esse volumus.

Congregationis iurisdictionem et facultates praescribit.

§ 7. Dictaëque congregationi universam custodiam et curam aquae et aquaeductus ac operis praedictorum per praesentes committimus et mandamus, illiusque deputatis praedictis semel singulis mensibus, et quoties opus fuerit, se congregandi, et aquam praedictam pro usu et comodo tam publico quam privato, et a quavis parte aquaeductus, et quasvis Urbis regiones et loca deducendam, distribuendi et erogandi, et, postquam fuerit distributa et erogata, per cessionem vel consensum oblinentium, in alia etiam transferendi, litterasque patentes¹, sub Scipionis cardinalis, quoad ipse vixerit, et successive sub thesaurarii pro tempore existentis praefatorum sigillo et nomine expeditas, desuper concedendi, necnon pro ipsius aquaeductus et operis conservatione ea, quae facienda, quae vitanda fuerint, decernendi, ac super praemissis etiam sta-

¹ Vocem *desuper* heic delemus, quia postea iterum sequitur (R. T.).

tuta condendi, eaque mutandi, corrigendi, variandi, et de novo faciendi, ac de et super eisdem praemissis, et eorum occasione, inter et contra quascumque personas, cuiusvis status, gradus, ordinis, et conditionis, ac quavis tam ecclesiasticâ quam temporali dignitate, titulo et honore fulgentes, summarie, simpliciter et de plano, manuque regiâ, et solâ facti veritate inspectâ cognoscendi, procedendi, iudicandi et definiendi, necnon citandi, ac ubi, quando ac quoties opus fuerit inhibendi, ac pecuniarias, et, ubi personarum et casuum qualitatem sic exigere congregatio ipsa iudicaverit, etiam corporis afflictivas poenas contra transgressores statutorum praedictorum, et alios, contra quos opus fuerit, eorum arbitrio imponendi, et ad illarum, necnon etiam earum, quae de iure communi, ac dictae Urbis statutis de custodiendo aquaeductu, aut aliàs in similibus constitutae sunt, incursus declarationem et executionem, omni et quacumque appellatione, reclamatione, revisione et recursu penitus et omnino remotis, deveniendi, ac deveniri mandandi et faciendi, aliaque necessaria et opportuna gerendi et exequendi etiam privative quoad omnes iudices et officiales romanae curiae (ita tamen, ut, ubi dicta congregatio ad executionem alicuius poenae corporis afflictivae super praemissis deveniendum duxerit, executionem huiusmodi dilecto filio moderno et pro tempore existenti dictae Urbis gubernatori, qui ad illam omni et quacumque appellatione pariter remotâ procedat, committere atque demandare debeat) similiter perpetuo tribuimus, concedimus et impertimur plenariam et omnimodam potestatem, facultatem et auctoritatem.

§ 8. Insuper, ut praemissa omnia accuratius perficiantur, duos aquaeductus et operis huiusmodi visitatores (quorum praecipuum inter alia aquaeductum invi-

Visitatores aquaeductus esse duos, et deputari praecipit.

sere et perlustrari, repurgari ac resarciri facere, ac ut aqua aliquo pacto non inficiatur, nec in aquaeductu aliquid vitii fiat, neve a quopiam in aquarum iuribus ulla fraus, dolusve committatur, minusque aqua, sive clandestine, sive palam, per vim, aut propriâ auctoritate, et nisi permissione aut consensu ipsiusmet congregationis accedente, et iuxta modum ab eâ praescribendum, etiam praetextu seu vigore cuiuscumque rescripti, seu concessionis nostrae, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum, alio derivetur seu deducatur, provide cavere; fornices et parietes universos et ipsum opus ac aedificium integrum diligenter tutari; et quicquid in reparatione indigere, aut in aquaeductu, et illius iuribus aliquid vitii seu damni factum fuisse vel fieri repererint, quam primum eidem congregationi renunciare, ac de mandato eiusdem congregationis reparationem et provisionem opportunam adhibere; ac in omnibus iussa congregationis praefatae, ut ad effectum perducantur, efficere, munus existat et esse debeat) per Scipionem cardinalem, quoad vixerit, et, eo vitâ functo, per congregationem huiusmodi deputari, ipsisque visitatoribus, ac praedicto Ioanni Iacobo, et pro tempore existenti secretario huiusmodi quinque scuta monetæ singulis mensibus constitui et persolvi mandamus et volumus.

Dotem locorum ducentum Montis non vacabilis, ut eorum annuus redditus pro aquaeductus conservatione deserviat, assignat.

§ 9. Postremo, ut impensae, quae necessario fient in reparatione et conservatione praedictis; necnon ut officialium et ministrorum salaria solvi possint, ducenta loca alicuius Montis non vacabilis¹ de pecuniis camerae apostolicae, sub nomine et in favorem aquaeductus praedicti, quamprimum emi etiam mandamus, illaque sic empta ex nunc pro eiusdem aquaeductus et illius operis perpetuâ dote assignamus, hoc modo videlicet, ut illorum

¹ Nisi legendum sit *non vacabilia*.

annuus redditus, illorumque sors nunquam imminuatur, neque in alios usus, quam dicti aquaeductus convertatur. Quicquid autem ex ipso reddito (impensis necessariis et salariis deductis) annuatim supererit, sorti accrescat, et in emptionem aliorum locorum eiusdem Montis in sortis incrementum collocetur, et ipsius redditus ac incrementi administratio ac libera dispositio nunc et in perpetuum penes dictam congregationem sit et esse debeat. Non possit tamen redditus ipse in toto, vel parte, aliàs quam per congregationis mandata depositario huius Montis, nunc et pro tempore existenti, dirigenda exponi, et per dictum depositarium absque eiusdem congregationis mandato solvi, prout id omnino prohibemus.

§ 10. Decernentes praemissa omnia et singula per eos ad quos spectat et in futurum quomodolibet spectabit firmiter et inviolabiliter perpetuo observari debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 11. Non obstantibus piæ memoriae Pii papae IV praedecessoris nostri, quatenus opus sit, super gratiis interesse dictae camerae concernentibus in eadem camerâ intra certum tunc expressum tempus registrandis, ita quod praesentes, etiamsi in ipsâ camerâ registratae, vel in eâ intimatae¹ non fuerint, nihilominus perpetuo valere et in suo robore persistere debeant, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quibusvis facultatibus, privilegiis, indultis et litteris apostolicis, nostro et pro tempore existenti Romani Pontificis camerario, seu camerae apostolicae, et eius praesidentibus clericis, aliisque officialibus, et ministris quibuscumque, etiam iteratis vicibus, etiam motu simili, ex certâ scientiâ, et de apostolicae potestatis plenitudine, etiam con-

¹ Nisi quis malit legere *insinuatae* (R. T.).

Observantia praemissorum intungitur.

Contrariis derogatur.

sistorialiter, per nos et praedecessores nostros quomodolibet, etiam cum derogationum derogatoriis, irritantibusque et aliis decretis, ac tam praepetori archiepiscopalis praedicti, quam deputatis Aquae Paulae, et quibusvis aliis, communiter vel divisim, concessis, approbatis et innovatis, etiam in corpore iuris clausis, etiam praemissa fieri specialiter prohibentibus, eorumque usibus et naturis. Quibus omnibus et singulis (etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret) illorum omnium et singulorum tenores huiusmodi, ac si praesentibus etiam de verbo ad verbum, et formam in illis traditam, nihil penitus omisso, observatam, insererentur, eisdem praesentibus pro expressis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse, motu, scientiam et potestate paribus derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio poenalis apponitur.

§ 12. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum erectionis, institutionis, praefectionis, constitutionis, deputationum, deputationum, declarationis, commissionis, demandationis, tributionis, concessionis, impartitionis, voluntatum, mandatorum, assignationis, prohibitionis, decretorum et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDCXII, idibus septembris, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 13 septembris 1612, pontif. an. VIII.

CCXX.

Unio prioratum Angliae et Hiberniae, ac baiulivatus Aquilae hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani magistratui dicti hospitalis, donec regnum Angliae ad unitatem Ecclesiae Catholicae redierit.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

§ 1. Alias, postquam felicis recordationis Gregorius Papa XIII praedecessor noster motu proprio et ex certa eius scientiam maiorem et alios omnes prioratus, et praepetorias, ceteraque beneficia, et dependentias hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani in regno Angliae consistentia quaecumque, quotcumque et qualiacumque essent, et quibusvis modis, quos haberi voluit pro expressis, et ex quorumcumque personis illa vacarent, cum illis forsitan annexis ac iuribus et pertinentiis suis, magistratui dicti hospitalis, donec dictum regnum ad obedientiam Sedis Apostolicae redactum foret, univerat, annexuerat, et incorporaverat; recolendae memoriae Sixtus Papa V, etiam praedecessor noster, ut de Angliae et Hiberniae prioratibus et baiulivatu Aquilae eiusdem regni et linguae Angliae personis idoneis dicti hospitalis salubriter provideretur, motu et scientiam similibus, unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi, quoad Angliae et Hiberniae prioratus nec non baiulivatum Aquilae dumtaxat, dissolvit, et bonae memoriae Ugoni diacono cardinali, tum dicti prioratus hospitalis magno magistro, concessit et indulgit, ut quotiescumque dicti prioratus Angliae et Hiberniae nec non baiulivatus Aquilae per cessum, vel decessum, aut alio quovis modo vacarent, vel eos vacare contingeret, fratribus eiusdem hospitalis sibi benevisis, cuiuscumque essent nationis et linguae,

Gregorius XIII univul praepetorias Angliae magistratui.

Sixtus Papa V hanc unionem dissolvit quoad prioratus Angliae, et Hiberniae, et baiulivatum Aquilae.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

dummodo tamen alias essent idonei et capaces, ad dignitatem magnae crucis obtinendam iuxta formam stabilimentorum et consuetudinum eiusdem hospitalis, quoad praedictum regnum ad unitatem Catholicae Ecclesiae rediret, providere et conferre possent, prout in Gregorii et Sixti praedecessorum praedictorum litteris desuper expeditis plenius continetur.

Unionem a Gregorio factam restituit Paulus.

§ 2. Quoniam autem, sicut accepimus, plurimum expediat, ut prioratus et baiulivatus huiusmodi praedicto magistratui de novo uniantur; idcirco nos, motu et scientiam paribus, prioratus Angliae et Hiberniae ac baiulivatum Aquilae praedictos, quorum fructus, redditus et proventus praesentibus haberi volumus pro expressis, ex nunc, si illi ad praesens quovis modo vacent, vel cum primum per resignationem, seu cessionem, aut obitum illos ad praesens obtinentium, aut alias quomodolibet vacare contigerit, etiamsi forsitan tanto tempore vacaverint, quod eorum collatio iuxta Lateranensis statuta concilii ad Sedem Apostolicam legitime devoluta, illaque dispositioni apostolicae specialiter vel generaliter reservata existat, et super eis inter aliquos lis (cuius statum, nec non verum et ultimum eiusque illorum vacationis modum, etiamsi ex illo quaevis generalis reservatio etiam in corpore iuris clausa resultet, et praesentibus similiter haberi volumus pro expressis) pendeat indecisa, cum illis forsitan annexis ac omnibus iuribus et pertinentiis suis (sine tamen praepudicio illos ad praesens obtinentium, et antianitatem, aut ius quaesitum ad illos habentium) magistratui praedicto, donec dictum regnum ad obedientiam praedictae sedis reductum fuerit, apostolica auctoritate, tenore praesentium, de novo unimus, annectimus et incorporamus: ita quod liceat moderno et pro

1 Videretur legendum *posset* (R. T.).

2 Particula *et* redundat (R. T.).

tempore existenti magistro dicti hospitalis, ex nunc, si dicti prioratus et baiulivatus vacent, vel cum primum illi, ut praefertur, vacaverint, per se, vel alium, seu alios, corporalem possessionem eorumdem prioratum et baiulivatus propria auctoritate libere apprehendere, et, donec reductio praedicta facta sit, retinere, illorumque fructus redditus et proventus in eorumdem et suae mensae magistralis usus et utilitatem convertere, Diaccesanorum locorum vel quorumvis aliorum licentiam desuper minime requisitam.

Derogat contrariis.

§ 3. Non obstantibus nostram de unionibus committendis ad partes, et valore fructuum etiam beneficii, cui illud uniri pelitur, ac etiam de valore fructuum beneficiorum ecclesiasticorum in eorum impetrationibus exprimendo, nec non Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri, aliisque apostolicis constitutionibus, ac dicti hospitalis (iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, ac novis reformationibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem hospitali, illiusque conventui, et linguis, quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod prioratus et baiulivatus huiusmodi ubicumque poterit, debitis propterea non fraudentur obsequiis, sed eorum congrue supportentur onera consueta.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxv septembris MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 25 septembris 1612, pontif. an. VIII.

CCXXI.

Facultus deputatorum a capitulo conventuali eremi Montis Sennarii, Ordinis fratrum Servorum B. Mariae Vir-

1 Edit. Main. legit *ex tunc* (R. T.).

ginis, recipiendi novitios, et mitigatio ieiunii in pane et aqua, pro quarta feria cuiuslibet hebdomadae Adventus et Quadragesimae¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Sedis Apostolicae circumsperta benignitas personarum quarumlibet in eremis et aliis locis regularibus Altissimo famulantium votis, ad pii eorum instituti propagationem et incrementum tendentibus, libenter annuit, eaque favoribus prosequitur opportunis.

Facultas deputatorum a capitulo conventuali recipiendi novitios ad eremum.

§ 1. Hinc est quod nos, supplicationibus nomine dilectorum filiorum eremitarum domus Montis Senarii Florentiae dioecesis Ordinis fratrum Servorum beatae Mariae nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, eisdem eremitis perpetuo concedimus et indulgemus, ut in eorum domo tres ex antiquioribus a capitulo conventuali eiusdem domus deputari possint, qui eandem habeant facultatem et potestatem in admittendis novitiis, quam habent capitula generalia et provincialia aliique² deputandi iuxta constitutionem super novitiorum receptione a felicitis recordationis Sixto Papa V praedecessore nostro editam sub datum vi kalendas decembris anno tertio, et alteram eius declarationem sub datum xii kalendas novembris, anno quarto eius pontificatus³, dummodo in reliquis earumdem constitutionum formam servent; ad hocque plenam et amplam facultatem et auctoritatem dictis deputatis impartitur.

¹ Haec eremus instituta vel potius restituta fuit anno MDXCIII tempore Clem. VIII, ut videre est in eius Const. CCLXIV, *Decet* (in h. n. edit. CCLII, tom. x, pag. 658); cetera de Ordine isto Servitarum vide in Const. XI Sedis Martini V, tom. IV, pag. 702.

² Edit. Main. legit *aliaque deputandi*; sed vel *aliique* legendum vel *deputanda* (R. T.).

³ Tum constitutio tum declaratio huiusmodi habentur in tom. VIII, pag. 961 seq. (R. T.).

§ 2. Non obstantibus praedictis Sixti V, et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die II octobris MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 2 octobris 1612, pontif. anno VIII.

CCXXII.

Pro eisdem Servis B. M. supradicta mitigatio ieiunii in pane et aqua.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Alias felicitis recordationis Clementi Papae VIII praedecessori nostro, etc.¹

§ 3. Cum autem (sicut pro parte dilectorum filiorum maioris et conventus fratrum eremitarum dictae eremi Montis Senarii nobis nuper expositum fuit) quod² praedicti prior generalis ac prior et fratres dictae domus Annuntiatae, concessa sibi, ut praefertur, facultate utentes, erectionem et alia praemissa fecerint, statuerint et ordinaverint; experientia vero compertum sit, quod ieiunium in pane et aqua tantum, in tribus praedictis quarumlibet hebdomadarum Adventus et Quadragesimae feriis observandum, dictorum fratrum eremitarum vires nimis debilitet, ac valetudini officiat; nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut sibi in praemissis, ut infra, providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 4. Nos igitur, attendentes, quod praedictorum fratrum eremitarum institutum, etiamsi dicta panis et aquae ieiuniorum observantia moderetur tantum, satis arctum remanet, humanae infirmitati aliquid indulgendum duximus³. Itaque eosdem fratres eremitas specialibus favoribus et

¹ Constitutionem Clem. VIII quae hic omittitur require ubi supra, tom. x, pag. 658 seq. (R. T.).

² Vocabulum *quod redundare* cernitur (R. T.).

³ Edit. Main. legit *duxerimus* (R. T.).

Derogatio contrariorum.

Clementis VIII constitutio.

Petitio mitigationis ieiunii in pane et aqua.

Concessio dictae mitigationis.

CCXXIII.

Apostolica benedictio ad Petrum patriarcham Maronitarum Antiochenum, facultasque ei tributa omnes catholicos Maronitas benedicendi, cum indulgentiarum elargitione.

Paulus Papa V

Venerabili fratri Petro patriarchae Maronitarum Antiocheno, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Quoniam fraternitatis tuae nomine apostolatui nostro nuper expositum fuit quod nostram apostolicam benedictionem tibi, ceterisque venerabilibus fratribus nostris archiepiscopis, episcopis, dilectisque filiis clero et populo Maronitarum imperitari desideras;

§ 2. Idecirco nos, pio desiderio huiusmodi boni pastoris benigne satisfacere volentes, eidem fraternitati tuae huiusmodi apostolicam benedictionem libentissime impartimur.

§ 3. Quo vero ad archiepiscopos, episcopos, clerum et populum praedictos attinet, ut eorundem personas utriusque sexus respective, tuosque et illorum agros, possessiones, domos et bona quaecumque, ex parte omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, et nostrae, eadem fraternitas tua per se, vel alios, episcopali tamen dignitate fungentes, unica vice tantum benedicere;

§ 4. Et hisque praeterea, qui confessi et sacrae communionem refectioni huic benedictioni praesentes erunt, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino, eadem auctoritate nostrae apostolicae, elargiri possit, tenore praesentium concedimus et indulgemus.

§ 5. Precamurque Dominum, ut, aperiens manum suam, impleat vos, et bona vestra, et universam Maronitarum catholicam nationem benedictione sua.

gratias prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, eisdem nunc et pro tempore existentibus eremi praedictae fratribus eremitis, ut in feria quarta cuiuslibet hebdomadae Adventus et Quadragesimae in pane et aqua tantum ieiunare minime teneantur, firmis in reliquis remanentibus litteris praedictis, dicta auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Iussio desuper non molestandi eremitas.

§ 5. Decernentes ipsos fratres eremitas super praemissis, aut eorum aliquo, nullo modo molestari vel perturbari quoquo modo posse; ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 6. Non obstantibus litteris praedictis ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Ordinis et eremi praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis: quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die XVIII octobris MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 18 octobris 1612, pontif. an. VIII.

Bull. Rom. — Vol. XII.

25

Patriarcha Maronitarum Pontificis benedictionem pro se et aliis postulat.

Qui illam ei impartitur.

Et alios auctoritate ipsius Pontificis benedicendi manus iniungit.

Praesentibusque huic benedictioni, confessionisque, et sacrae communionem refectionis, remissionem peccatorum elargiendi.

Datum Romae apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXII, decimo kalendas decembris, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 22 novembris 1612, an. pontif. VIII.

CCXXIV.

Confirmatio electionis et coronationis Matthiae in regem Romanorum¹.

Paulus episcopus,

servus servorum Dei,

Charissimo in Christo filio Matthiae Romanorum, Hungariae et Bohemiae regi illustri, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Romani Pontificis, qui Regis regum, Domini dominantium, et per quem reges regnant et legum² conditores iusta decernunt, in beati Petri Sede vices gerit in terris, muneris esse dignoscitur, quae ad communem utilitatem, salutem et praesidium, et ad sacri Romani imperii statum pertinent, iudicii et auctoritatis suae robore communire.

Mortuo Rodulpho Romanorum imperatore eligitur Matthias;

§ 1. Quapropter, cum, inclytae memoriae Rodulpho Romanorum rege in imperatorem electo rebus humanis exempto, Romanum vacaret imperium; eiusdem imperii principes electores, a venerabile fratre nostro Ioanne archiepiscopo Moguntino pro munere suo in civitatem Francofurti de more ad certam diem vocati, in eadem civitate convenientes ut Romanorum regem futurum imperatorem eligerent qui praecelsis regisque virtutibus rempublicam tueretur, iidem principes te, qui Hungariae et Bohemiae rex eras, unanimi consensu divina favente clementia in Romanorum regem futurum imperatorem solemniter elegerunt; tuque electioni huiusmodi, oblato tibi de more decreto, qua decuit modestiam consensisti;

¹ Ex Archiv. in Castro sancti Angeli.

² Pessime edit. Majm, legit regum (n. T.).

ac deinde in eiusdem civitatis collegiata ecclesia sancti Bartholomaei, post missarum solemniam a praedicto Ioanne archiepiscopo Moguntino celebrata, per te in manibus eiusdem Ioannis archiepiscopi praestito, more catholicorum regum Romanorum praedecessorum tuorum, iuramento, aliisque solemnibus rite peractis, dicti Ioannis archiepiscopi ministerio, ritu et pompa solita coronatus fuisti.

Qui ab archiepiscopo Moguntino coronatus,

§ 2. Quoniam vero electionis, coronationisque negotium huiusmodi nuper per venerabilem fratrem nostrum Ioannem episcopum Bambergensem eiusdem imperii principem, consiliarium, et oratorem tuum specialem, coram nobis proponi fecisti, petens omnia praemissa per nos apostolicam auctoritatem coere moniis servari solitis confirmari;

Electionem suam pontificiam auctoritate petiti confirmari.

§ 3. Nos de praemissis per legitima documenta sufficienti habito testimonio, et re cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus diligenter perpensa, et mature considerata, magna animi nostri cum spirituali laetitia ex eadem electione suscepta, ad laudem et gloriam omnipotentis Dei, gloriosissimaeque eius genitricis Mariae, ac beatorum apostolorum Petri et Pauli, necnon eiusdem Romanae Ecclesiae, et sacri imperii exaltationem et honorem, electionem de persona maiestatis tuae in regem Romanorum futurum imperatorem et coronationem in dicta civitate Francofurti factas, ob praestantissimas animi et corporis tui dotes, luculentissimaeque earum indicia ac testimonia, et certissimam spem, quam de te in sanctae fidei et religionis catholicae, ac nostrae, et Romanae Ecclesiae, illiusque rerum et honorum¹, defensione, propagatione et protectione conceptam habemus, de eorundem fratrum consilio et unanimi assensu, auctoritate apostolica, et ex

Confirmat Paulus.

¹ Videtur legendum bonorum (n. T.).

certa nostra scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, omnesque et singulos iuris et facti defectus, qui aut ratione formae, aut loci coronationis eiusdem, aut personarum electorum eorundem, seu etiam ex eo, quod idem Rodolphus electus imperator de manu Romani Pontificis auream coronam non suscepit, seu quavis alia ratione, vel causa in huiusmodi electione et coronatione quovis modo forsitan intervenerint, supplemus, teque sic electum et confirmatum ad suscipiendum imperialis dignitatis culmen suis loco et tempore dignum et idoneum etiam decernimus et declaramus.

Contraria tollit.

§ 4. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non quibusvis legibus imperialibus ac privilegiis, electoribus ipsis et quibusvis aliis forsitan concessis; quibus (etiamsi ad illorum derogationem de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia forma servanda esset) illorum omnium tenores praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, auctoritate, scientia, potestate et tenore praemissis, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae.

§ 5. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis, approbationis, supplementationis, decreti, declarationis, derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum anno

Incarnationis Dominicae MDCXIII, quinto idus ianuarii, pontificatus nostri anno VIII.

Papae.

Dat. die 9 ianuarii 1613, pontif. anno VIII.

✠ EGO PAULUS

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

(Loco ✠ signi).

Satiabor cum apparuerit gloria tua.

- † Ego Antonius episcopus Sabinensis cardinalis Saulius.
- † Ego Evangelista episcopus Tusculanus cardinalis Cusentinus.
- † Ego Paulus episcopus Albanensis cardinalis S. Ceciliae.
- † Ego Benedictus cardinalis Iustinianus episcopus Praenestinus.
- † Ego Franciscus Maria tituli S. Laurentii in Lucina presbyter cardinalis a Monte.
- † Ego Flaminius tituli S. Mariae de Pace presbyter cardinalis Platus.
- † Ego Octavius tituli S. Sabinae S. R. E. presbyter cardinalis Bandinus.
- † Ego Bartholomeus tituli S. Praxedis S. R. E. presbyter cardinalis Cesius.
- † Ego Franciscus tituli S. Mariae de Populo S. R. E. presbyter cardinalis Mantica.
- † Ego Bonifacius tituli S. Petri ad Vincula presbyter cardinalis Bevilacqua.
- † Ego Dominicus tituli S. Petri in Monte Aureo presbyter cardinalis Tuscus.
- † Ego Robertus tituli S. M. in Via presbyter cardinalis Bellarminus.
- † Ego Dominicus Ss. Apostolorum cardinalis Gymnasius.
- † Ego Antonius tituli S. Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Zapata.
- † Ego Carolus tituli S. Priscae presbyter cardinalis de Comitibus.
- † Ego Ioannes cardinalis de Vincen.
- † Ego Ioannes cardinalis Sannesius.
- † Ego Scipio cardinalis Berghesius tituli S. Chrisogoni.
- † Ego Ioannes Garzia tituli Ss. Quatuor

Et cardinalium subscriptiones.

Coronatorum presbyter cardinalis Mil-
limus.

† Ego M. tituli Ss. Quirici et Julittae
cardinalis Lantes.

† Ego F. cardinalis la Rochehoucault.

† Ego F. tituli S. Augustini presbyter car-
dinalis Verallus.

† Ego I. B. tituli S. Sixti presbyter car-
dinalis Lenius.

† Ego Decius tituli Ss. Ioannis et Pauli
presbyter cardinalis Carafa.

† Ego M. tituli S. Alexii presbyter car-
dinalis Senensis.

† Ego T. tituli S. Georgi in Velabro pres-
byter cardinalis Serra.

† Ego F. Augustus tituli S. M. in Aracaeli
presbyter cardinalis.

† Ego Horatio tituli S. Salvatoris in Lauro
presbyter cardinalis Lancellottus.

† Ego Gaspar tituli S. Susannae presby-
ter cardinalis Borgia.

† Ego A. S. Laurentii in Damaso diaco-
nus cardinalis Montaltus S. R. E. vice-
cancellarius.

† Ego A. S. Angeli in Foro Piscium dia-
conus cardinalis Perettus.

† Ego F. S. Agathae diaconus cardinalis
Capponus.

CCXXV.

*Senatus Solodori admonetur, ut quae-
dam decreta per nuncium apostolicum
apud Helvetios ad disciplinam regula-
rem in monasterio monialium Tertii
Ordinis S. Francisci induendam exe-
cutioni curet demandari¹.*

Dilecto filio Sculteto, et Senatui Solodori.

Paulus Papa V.

Dilecti filii,

salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Accepimus, nec sine animi nostri
molestia, quod postquam venerabilis frater
Ladislaus episcopus Venafranensis et Apo-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

stolicae Sedis in istis partibus nuncius,
de speciali mandato nostro, ad reforma-
tionem regularis disciplinae collapsae in
monasterio Tertiariarum Ordinis sancti
Francisci istius urbis, iuxta sanctorum pa-
trum regulas, et sacrorum canonum de-
creta, laudabiliter processit, eaque gessit,
et decrevit, quae Dei honorem, eiusque mo-
nasterii statum, et religiosarum spiritua-
lem utilitatem¹, pro tradita sibi a Deo pru-
dentiâ et zelo, exigere in Domino iudicavit,
hostis humani generis, qui religiosae vitae
candorem et sanctitatem subvertere sem-
per conatus est, solitis dolis et insidiis
perfecit, ut, a quibus opus Dei huiusmodi
intentis studiis adiuvari et promoveri de-
bebat, grave detrimentum acceperit.

§ 2. Siquidem, licet praedictus Ladis-
laus episcopus pro sui officii debito et
nostris specialibus mandatis gesserit et
decreverit quaecumque dicti monasterii
reformationi et recto regimini expedire
perspexit, tamen non defuerunt, qui ho-
noris Dei, Apostolicae Sedi debitae re-
verentiae, suaeque professionis immemo-
res, salubria eiusdem episcopi acta et
decreta non tantum parvipendere non sint
veriti, sed etiam penitus convellere, quasi
temere et sine auctoritate facta, sint conati.

§ 3. Quamobrem, etsi vestra pruden-
tia, pietate, et sincerâ in nos et Aposto-
licam Sedem devotione freti minime du-
bitamus, quin vos omnium, quae nostra,
et Apostolicae Sedis auctoritate geruntur,
promptos defensores exhibeatis; nihilomi-
nus pro nostro pastoralis munere vos co-
hortandos duximus, prout in Domino co-
hortamur, ut omnino efficiatis, quantum
vestro auxilio et favore effici potest, ut
acta et decreta huiusmodi inviolabiliter
observentur, non praebentes aures iis,
qui auribus prurientes, non erubescunt

¹ Edit. Main. habet *Dei honor, eiusque mo-
nasterii status, et religiosarum spiritualis uti-
litas* (R. T.).

¹ Item in mona-
sterio Tertiariarum urbis
Solodori.

Nonnulli tamen
ea parvi pen-
dunt.

Pontifex ma-
gistratum ad-
hortatur, ut ea
executioni de-
mandari curet.

fidem praelatorum a nobis et Apostolica
Sede comprobata, a vobis vero, ut par-
erat, agnitam, in dubium vocare, non
sine detrimento honoris Dei, et vitae re-
ligiosae ancillarum eius, et in animarum
suarum damnationem. Rem enim vobis
dignam, et nobis et Apostolicae Sedi gra-
tissimam, Deoque maxime acceptam fe-
ceritis.

Datum Romae apud sanctum Marcum
sub annulo Piscatoris, die xvi februarii
MDCXIII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 16 februarii 1613, pontif. anno VIII.

CCXXVI.

*Matthiae Romanorum regi in impera-
torem electo primariae preces, seu ius
ad beneficia ecclesiastica primo vaca-
tura nominandi, conceduntur¹.*

Paulus Episcopus,
servus servorum Dei,

Charissimo in Christo filio Matthiae Romano-
rum regi illustri in imperatorem electo,
salutem.

Matthiae Ro-
manorum regis
preces.

§ 1. Cum, post factam de personâ tuâ
per sacri Romani imperii principes ele-
ctores in regem Romanorum electionem,
ac per nos pro universâ christianae rei-
publicae salute confirmatam, nuper nobis
significaveris, te summopere desiderare
personas tibi gratas et acceptas gratiâ et
munificentia aliqua beneficia ecclesiastica
consequi posse; nos, quemadmodum ma-
gnis merentur efferri laudibus, insigni-
busque praeconiis commendari sublimium
principum desideria et vota, quae in divini
nominis² et personarum illi clericali vin-
culo adstrictarum amorem feruntur, et
opere postmodum consequente tutum de-
ducantur³ in actum; ita etiam dignum
vel potius debitum existimamus, ut (quo-

¹ Ex Archiv. in arce sancti Angeli.

² Forsan legendum *Numinis* (R. T.).

³ Videretur legendum *deducuntur* (R. T.).

niam in fidei sinceritate, et devotione il-
libatae Ecclesiae sponsae nostrae te fide-
lem advocatum devovisti, eamque humili
professione matrem et dominam tuam
recognovisti, et, ad ipsius honorem et
sacri Romani imperii decus, unctionem
victoriae et diadema etiam nostro mini-
sterio adveniente tempore suscipere, et
in eis immobilis persistere intendis, ve-
rum etiam tamquam ipsius Ecclesiae le-
gitimus pugil et athleta te adversus schis-
maticorum et haeticorum, Turcarum
tyramni, ac fidei et Christi¹ nominis ho-
stium insanias et furores spiritualiter et
temporaliter armaris, et in dies arma
huiusmodi iugiter exequeris) ea tibi fa-
vorablem concedamus, quae tuae celsitu-
dini cedant ad honorem, et per quae eidem
benemeritis personis te munificum red-
dere possis, ope auctoritatis apostolicae,
exhibitione gratiarum:

§ 2. Hinc est, quod tuae celsitudinis
supplicationi inclinati, dictâ auctoritate,
praesentium serie, eidem celsitudini tuae
concedimus et indulgemus, quod si per
te quibusvis collatoribus seu collatricibus
quorumcumque-beneficiorum ecclesiasti-
corum secularium vel regularium ordinum
quorumcumque per sacrum romanum im-
perium ubilibet constitutorum (etiam si
quis, vel si quae pontificali, vel aliâ qua-
vis dignitate praefulgeant, seu collegia,
capitula et conventus fuerint) super sin-
gulis beneficiis ecclesiasticis, cum curâ et
sine curâ, secularibus vel ordinum huius-
modi regularibus; in singulis cathedralibus,
etiam metropolitanis, collegiatis et aliis
quibusvis ecclesiis (etiamsi beneficia hu-
iusmodi canonicatus et praebendae, digni-
tates, personatus, administrationes, vel
officia in eisdem cathedralibus, etiam me-
tropolitanis, vel collegiatis, et ipsae prae-
bendae, in illis ex huiusmodi ecclesiis in
quibus maiores vel minores praebendae

Concessio de
quâ in rubrica.

¹ Nisi malis legere *christiani* (R. T.).

esse noscuntur, etiamsi maiores fuerint, et ad dignitates, personatus, administrationes, vel officia huiusmodi consueverint qui per electionem assumi, eisque cura imminet animarum, dummodo dignitates ipsae in cathedralibus, etiam metropolitanis, post pontificales maiores, aut collegiatis huiusmodi principales non existant) ad eorundem collatorum et collatricum collationem, provisionem, praesentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem communiter vel divisim pertinentibus, singulis personis conferendis, seu sic per hoc¹, quod personae huiusmodi ad illa recipiantur et admittantur, preces porrigi, seu de personis eisdem ad huiusmodi beneficia nominationes fieri contigerit primarias; iidem collatores et collatrices (salvo quod singulae collationes, et singulae ecclesiae ex hoc ultra quam in uno beneficio non graventur, ac ipsi collatores et collatrices saltem quatuor beneficia ecclesiastica conferre habeant) huiusmodi precibus et nominationibus parere et intendere, nec non personas ipsas ad huiusmodi beneficia, postquam ipsis de illis canonice provisum² fuerit, iuxta eorundem precum aut nominationum tenorem, recipere et admittere debeant, et etiam teneantur, etc.: quodque quicumque, quibusvis in dignitatibus constituti, seu ecclesiarum cathedralium canonici singuli (videlicet in illis, quos pro singulis personis praedictis precum et nominationum huiusmodi et ad hoc, ut illae sortiantur effectum, etiam praesentium exequutores deputaveris) per se, vel per alium, seu alios, beneficia praedicta (cum in quibusvis, etiam ordinariis, collatoribus per constitutiones nostras aut litteras alternativas aliaque privilegia et indulta quaecumque

quomodolibet concessis et in posterum concedendis, aut aliis quibuscumque mensibus vacaverint; et quae personae, pro quibus preces et nominationes huiusmodi factae fuerint, quatenus huiusmodi preces sive nominationes ad illa se extendant, infra mensem, postquam ipsis vacatio huiusmodi beneficiorum innotuerit, duxerint acceptanda) etiamsi ipsa beneficia dispositioni apostolicae aliis quam per constitutionem felicis recordationis Benedicti Papae XII praedecessoris nostri, quae incipit *Ad regimen*, generaliter reservata existant, et ex diversis personis vacaverint, etc. (dummodo quoad huiusmodi qualitates aliis cum eis canonice dispensatum, et beneficia in eadem ecclesia obtinenda talia sint, quae sine dispensatione apostolica insimul obtineri possint, aut consueverint, ac ipsorum vacantium beneficiorum collatio non fuerit iuxta Lateranensis statuta concilii ad Sedem praedictam legitime devoluta, neque super illis inter aliquos lis pendeat indecisa) conferre et assignare, etc.; ac personis praedictis, pro quibus huiusmodi primarias preces porrigi seu nominationes fieri contigerit, quod ipsae expectativis et nominationibus, seu specialim reservationum de quibusvis beneficiis pro eis factarum gratiis et mandatis de providendo ipsis de eisdem, si quae ipsis concessa fuerint, una cum gratia precum et nominationum primariorum eorundem uti possint, nec, aliqua gratiarum huiusmodi consumpta, reliquae eorundem cassae censeantur vel irritae, indulgemus.

§ 3. Non obstantibus nostris de non utendo gratia, expectativa, ac reservatione speciali, vel duabus gratiis insimul, ac de insinuatione, ac publicatione et diligentis per acceptantes desuper faciendis, et in favorem ordinariorum collatorum, nec non expectativas in forma pauperum habentium, ac illustrium et graduatorum, ac

Derogatio contrariorum.

¹ Vox qui praeter rem esse videtur, vel aliquid aliud deest (R. T.).

² Aptius legeretur seu super hoc (R. T.).

³ Forsan legendum constitutum (R. T.).

Sedis praefatae officialium, ac certas inibi expressas gratias habentium: nec non quibuscumque in cancellaria apostolica quandocumque publicatis et publicandis, ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi forsitan fuerint, statutis et consuetudinibus) illis praesertim, quibus in ecclesiis, in quibus maiores et minores praebendae huiusmodi fuerint, caveri dicitur, quod nullus inibi maiorem praebendam maiore assequi valeat, nisi ad illam de minori gradatim, et per optionem ascendat) iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, contrariis quibuscumque, etc.; nec non concordatis nationis Germanicae, ac eorundem concordatorum confirmatione, ac praedictis et quibuscumque aliis quandocumque editis et edendis constitutionibus, et regulis nostris, et dictae cancellariae (ad quarum solemnitate, adstrictionem, formam, vel satisfactionem, seu observantiam habentes preces seu nominationes huiusmodi minime teneantur, nec ipsae preces sub illis comprehendantur quoquo modo); nec non quibusvis privilegiis, indultis et litteris apostolicis, et quibusvis gratiis expectativis, specialibus vel generalibus, etiam mentalibus, reservationibus, unionibus, annexionibus et incorporationibus, suppressionibus et extinctionibus, perpetuis et temporalibus, nominationibus, etc.

Datum Romae apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXIII, kalendis martii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 4 martii 1613, pontif. an. VIII.

CCXXVII.

Erectio seminarii sub invocatione sancti Pauli in Urbe, fratrum Carmelitarum Discalceatorum Congregationis Italiae, pro christianae fidei propagatione.

1 Praep. ad nos addimus (R. T.).

Paulus Papa V
ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontificis providentia circumspecta animarum saluti assidue invigilans, quae antea provide facta fuisse videntur, si rerum et temporum ratio postulaverit, nonnumquam in melius commutat, prout in Domino conspicit salubriter expedire.

§ 1. Aliis siquidem, pro missione ad conversionem infidelium instituenda, per nostras in simili forma Brevis expeditas litteras, sub datum XXII Iulii MDCVIII, pontificatus nostri anno IV, motu nostro proprio, ex Ordine beatae Mariae Virginis de Monte Carmelo novae reformationis tam Hispaniarum quam Italiae, unam Congregationem sub invocatione sancti Pauli, ab uno commissario generali, cum definitorum interventu regendam, perpetuo ereximus, ipsamque Congregationem, et eius commissarium generalem, ac fratres, illorumque monasteria, domos et bona ab omni iurisdictione Ordinariorum locorum quorumcumque, nec non ab omni obedientia praepositorum generalium, tam congregationis Hispaniae, quam Italiae, praeterquam in nonnullis tunc expressis, etiam perpetuo exemimus et liberavimus, ac sub nostra et Sedis Apostolicae protectione subiecimus, aliaque fecimus, prout in dictis litteris plenius continetur¹.

§ 2. Quoniam autem, sicut nobis innotuit, novae Congregationis huiusmodi erectio, et alia praemissa, iustis de causis, ut effectum sortiantur non expedire in Domino dignoscitur; ideo nos, dictarum litterarum tenorem praesentibus pro plene et sufficienter expresso habentes, motu proprio, et ex certa scientia nostra, ac de apostolicae potestatis plenitudine erectionem Congregationis sancti Pauli, et litteras praedictas, ac in eis contenta, et si quae sint inde sequuta quaecumque, tenore praesentium perpetuo cassamus,

1 Quas vide in tom. XI, pag. 535 (R. T.).

Exordium.

Hic Pontifex instituit Congregationem sub invocatione sancti Pauli ex Ordine Carmelitarum reformationem pro Christianae fidei propagatione.

Eam modo revocat.

irritamus et annullamus, viribusque et effectu vacuumus.

Seminarium-
que in Urbe pro
eisdem fratri-
bus Congrega-
tionis Italiae ad
eundem effe-
ctum erigit.

§ 3. Cupientes autem dicti Ordinis fratres in pio eorum propagandae religionis zelo confovere, nihilque quod convertendis ad fidem infidelibus et reducendis haereticis opportunum in Domino iudicamus praetermittere, in aedibus, per dictos fratres in Monte Quirinali prope ecclesiam monasterii monialium sanctae Susannae de Urbe noviter extractis, unum seminarium dicti Ordinis Congregationis Italiae, sub invocatione sancti Pauli, in quo praedicti Ordinis fratres, qui ad messem dominicam aptiores videbuntur, diversarum linguarum et controversiarum scientiam ad evertendos errores haereticorum, schismaticorum, saracenorum, gentilium et iudaeorum, aliorumque infidelium, necessariam addiscere, et maioribus vigiliis, abstinentiis, aliisque virtutum exercitiis assuescere possint, indeque edocti, pro arbitrio superiorum ad infidelium partes pro conversione animarum proficisci debeant, motu, scientia, et potestatis plenitudine similibus, etiam perpetuo erigimus.

Gratias alio-
rum quorum-
cumque Ordini-
um elargitur.

§ 4. Nec non seminario huiusmodi, illiusque rectori, et fratribus, quod omnibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, facultatibus, concessionibus, gratis tam spiritualibus quam temporalibus et indultis, quibus alii fratres tam mendicantes quam non mendicantes, utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, similiter uti, potiri et gaudere possint et debeant, concedimus et indulgemus.

Clausulas
praeservativas,
et decorem ir-
ritans apponit.

§ 5. Decernentes, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque perpetuo valida et efficacia fore, ac suos plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sicque in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari

et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam; quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non praedicti, et quorumcumque aliorum Ordinum statutis (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem Ordinibus, illorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa ac individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi, et de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 7. Volumus autem, ut praesentium transumptis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, aut sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die VII martii MDCXIII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 7 martii 1613, pontif. an. VIII.

Derogat con-
trariis.

Transumptis
credi iubet.

CCXXVIII.

Statuitur omnes collegii doctorum et Ambrosianae bibliothecae conservatores ex ecclesiasticorum coetu esse eligendos¹.

Paulus Papa V
ad perpetuam rei memoriam.

Recenset a
Cardinali Fride-
rico Borromaeo
erectum docto-
rum collegium
Mediolani;

§ 1. Alias, pro parte dilecti filii nostri Federici tituli sanctae Mariae Angelorum presbyteri cardinalis Borromaei nuncupati, ecclesiae Mediolanensis ex concessione et dispensatione apostolica praesulis, nobis exposito, quod antea ipse, pio et laudabili tam ordinem ecclesiasticum quam rem litterariam in civitate et dioecesi Mediolanensi iuvandi, promovendique zelo et affectu ductus, in dicta civitate et loco ad id commodo et opportuno unum collegium ecclesiasticum duodecim doctorum, quorum quatuor sacrae theologiae, reliqui vero aliis facultatibus et scientiis operam dare deberent, ac quatuor propterea laicorum liberalibus disciplinis excoltorum, nec non ibidem ad ipsius collegii usum et commoditatem unam bibliothecam Ambrosianam nuncupatam ingenti sacrorum et profanorum, ac antiquorum et recentiorum librorum magno dicti Federici cardinalis sumptu undique conquisitorum numero instructam, certis modo et forma tunc expressis, perpetuo crexerat et instituerat; ac ad defensionem et conservationem tam collegii et bibliothecae praedictorum, quam bonorum ad ea spectantium, octo conservatores, duos videlicet ex capitulo canonicorum ordinario ecclesiae praedictae, et duos alios ex reliquo clero urbano, ac praepositum pro tempore existentem Congregationis Oblatorum, alias sancti Sepulchri Mediolanensis, nec non unum ex sexaginta decurionibus concilii generalis dictae civitatis, ac unum ex iurisperitorum, reliquum vero ex phy-

sicorum collegiis¹ etiam Mediolanensibus assumendos, ac certis modo et forma tunc quoque expressis eligendos, qui curam collegii et bibliothecae, ac bonorum ad ea et sex cappellanas non collativas ad altare beatae Mariae de Arbore nuncupatae situatam in dicta ecclesia per eundem Federicum cardinalem pro totidem cappellanis ex numero doctorum dicti collegii desumendis fundatas et dotatas spectantium, gererent, et alia tunc expressa facerent et curare deberent, constituerat et deputaverat;

§ 2. Nos, dicti Federici cardinalis supplicationibus nobis humiliter porrectis inclinati, primum erectionem et institutionem collegii et bibliothecae, ac desuper confectas scripturas, in eis contenta quaecumque, auctoritate apostolica perpetuo approbavimus et confirmavimus, omnesque et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenissent supplevimus²; et subinde numerum dictorum quatuor laicorum in praedicto collegio, ut praefertur, adscriptorum, ad duos laicos tantum perpetuo reduximus, numerum vero dictorum octo conservatorum in duobus aliis, quorum alter ex capituli, alter vero ex cleri urbani praedicti gremio eligi et assumi deberent, auximus et ampliavimus; curam autem, gubernium, regimen, et administrationem tam dicti collegii, quam illius cappellaniarum praedictarum bonorum, fructuum, reddituum, iurium, obventionum, et pertinentiarum quorumcumque, tam praesentium quam futurorum, solis ex dictis conservatoribus, qui ecclesiastici ordinis essent privative quoad ceteros conservatores laici ordinis (ita quod deinceps in perpetuum cura et administratio

Confirmatum-
que apostolica
auctoritate cum
legibus a dicto
cardinali sanc-
tis.

¹ Sic legimus loco collegii quod legitur in edit. Main. (R. T.).

² Vide duas Pauli V Const. in tom. XI, pag. 279 et 511 seq. (R. T.).

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

dictae bibliothecae omnibus conservatoribus praedictis, tam ecclesiasticis quam laicis, communiter et coniunctim, regimen vero, gubernium et administratio collegii praedicti, illiusque ac cappellaniarum huiusmodi honorum, fructuum, reddituum, proventuum, iurium et pertinentiarum praedictarum solis ex conservatoribus praedictis, qui ecclesiastici ordinis essent, ut praefertur, competere debeat) itidem perpetuo commisimus et mandavimus, et alias prout in diversis nostris desuper confectis litteris plenius continetur¹.

§ 3. Cum autem, sicut dictus Federicus cardinalis nobis denuo nuper exponi fecit, ipse² usu et experientia edoctus felici collegii et bibliothecae praedictorum administrationi, doctorumque in ipso collegio pro tempore existentium quieti et tranquillitati expedire iudicaverit, ut omnes conservatores praedicti ecclesiastici existant; nobis propterea humiliter supplicari fecit, ut super praemissis opportune providere, ut infra, de benignitate apostolica dignaremur.

§ 4. Nos igitur, dictum Federicum cardinalem specialibus favoribus et gratis prosequi volentes, ac dictarum litterarum tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ne de cetero perpetuis futuris temporibus laici in dicti collegii conservatores admitti possint, aut debeant, similiter perpetuo statuimus, eosdemque laicos conservatores ab ipso collegio, ipsiusque defensione et conservatione, ex nunc in perpetuum penitus removemus, ac remotos esse, irritumque et inane, si secus super his, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 5. Non obstantibus litteris nostris praedictis, necnon dicti collegii (etiam iu-

¹ Mutationes praedictas non puto omnes legi in Bullario (R. T.).

² Erronee edit. Main. habet ipsum (R. T.).

ramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die XIV martii MDCXIII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 14 martii 1613, pontif. an. VIII.

CCXXIX.

Contra monachos sancti Bernardi Congregationis Cisterciensium Italiae, dignitates et officia ipsius Congregationis, acquisitis extra eam favoribus, ambientes, eorumque complices et fautores, necnon contra superiores, eosdem in electionibus favores attendentes¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Alias, per nos accepto quod quidam in Ordine sancti Bernardi Congregationis Cisterciensium Italiae, professionis et regulae, quam professi sunt, penitus immemores, nimirumque dignitatum et officiorum ecclesiasticorum in dicta Congregatione consequendorum ambitione ducti, pro iis consequendis ecclesiasticorum et secularium principum studia requirebant, commendatitias litteras, aliosque favores et gratias propterea expectabant, quibus adiuti, quos ipsi ex se promeruisse minime confidebant gradus et dignitates in eadem Congregatione consequi valerent, sicque eiusdem Congregationis quietem non sine animarum suarum periculo perturbabant:

§ 1. Nos, malum hoc ab eodem Ordine et Congregatione pro nostra pastoralis sollicitudine expellere summopere cupientes, motu proprio, et ex certa scientia nostra, ac de apostolicae potestatis plenitudine,

¹ Congregationem istam firmavit Alexander VI in sua Const. x, Plantatus, tom. v, pag. 371.

Ut ambitus monachorum Congregationis sancti Bernardi Cisterciensis in Italia reprimitur.

Pontifex favores extra Religionem pro habendis gradibus in ea exquirentibus poenas imposuit, ut in alia eius Constitutione quam uti hic plene reatum praetermissi.

Idem cardinalis petit decerni omnes collegii doctorum, et bibliothecae conservatores ecclesiasticos esse.

Hoc autem decernit Paulus.

Derogat obstantibus.

eos omnes et singulos monachos dicti Ordinis et Congregationis, cuiuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, praecellentiae, qualitatis et dignitatis existentes, qui ex tunc de cetero, ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones, et alia officia dicti Ordinis et Congregationis assequenda intenti, ad principum et praelatorum, ac aliarum quarumcumque personarum tam secularium, quam ecclesiasticarum, de gremio dictae Congregationis non existentium, etiam cardinalatus honore, et quacumque seculari dignitate et excellentia, etiam imperiali, regali et ducali fungentium, favores recurrissent, vel etiam pactis, pollicitationibus, aliisque viis, directe vel indirecte, palam vel occulte, ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et alia officia praedicta obtinenda aspirassent, vel aliis minus legitimis et honestis rationibus ea obtinere quaesissent, aut etiam sponte oblatis et minime acquisitis usi fuissent, illorumque complices et fautores, ad quascumque praelaturas, dignitates et officia, gradus, honores, administrationes, et munera in ipsa Congregatione obtinenda perpetuo inhabiles declaravimus, et obtentis per eos praelaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, administrationibus, functionibus, et officiis huiusmodi eo ipso privavimus, ac privatos, voce tam activa quam passiva carere decrevimus et declaravimus.

§ 2. Atque in virtute sanctae obedientiae, ac sub censuris¹ latae sententiae poenam, omnibus dicti Ordinis et Congregationis superioribus et praelatis, quocumque titulo nuncupatis, etiam praesentibus et patribus definitivis, tunc praesentibus et futuris praecepimus, districtequo mandavimus, ne quempiam ullo tempore precibus, litteris, nec favoribus adducti, vel alias ad instantiam, seu requisitionem,

¹ Legendum foret excommunicationis (R. T.).

vel contemplationem principum, vel praelatorum, aut aliorum quorumcumque, tam secularium quam ecclesiasticorum, extra dictum gremium existentium, etiam cardinalium, imperatoris, regum, ducum, ad cuiusvis generis praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et officia praedictae Congregationis promoveri¹ vel poenas aliquas remittere auderent vel praesumerent, et alias, prout in nostris desuper in simili forma Brevis sub die XXVII Iulii MDCV expeditis litteris, quarum tenorem praesentibus pro expresso² haberi volumus, plenius continetur³.

§ 3. Nos, qui pro muneris nostri debito in hoc potissimum laborare non desistimus, ut ecclesiastica regularisque disciplina pristino candori restituatur, ac huiusmodi ambitionis malum, ne ulterius serpat, per amplius providere volentes, motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, omnibus et singulis monachis dicti Ordinis et Congregationis cuiuscumque status, gradus, conditionis, praecellentiae, qualitatis et dignitatis existentibus, ne de cetero ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et alia officia dicti Ordinis et Congregationis assequenda, ad principum et praelatorum, ac aliarum quarumcumque personarum, tam secularium quam ecclesiasticarum, de gremio dictae Congregationis non existentium, etiam cardinalatus honore, et quacumque seculari dignitate fungentium, favores recurrant, vel etiam pactis, pollicitationibus, aliisque viis, directe vel indirecte, palam vel occulte, ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et alia officia praedicta obtinenda aspirent, vel aliis minus legitimis et honestis rationibus ea obtinere

¹ Erronee edit. Main. legit promoveri (R. T.).

² Erronee edit. Main. legit expressis (R. T.).

³ Quas non puto esse in Bullario (R. T.).

Ambientibus supradictis eandem poenam excommunicationis addit.

quaerant, aut etiam sponte oblati favoribus et minimè conquisitis utantur, in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis latae sententiae poenâ, per contrafacientes ipso facto incurrendâ, districte praecipimus, mandamus, ac prohibemus.

Derogat contrariis.

§ 4. Non obstantibus praemissis, nec non omnibus illis, quae in dictis litteris voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque; aut si praedictis monachis, vel quibusvis aliis communiter aut divisim ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdicti, etc., mentionem.

Hanc legem in monasteriis publice legi mandat.

§ 5. Ut autem harum litterarum notitia ad omnes dicti Ordinis et Congregationis monachos facilius deveniat, volumus illas in monasteriis dictae Congregationis publice legi, illasque in monasteriis huiusmodi lectas sic arctare, ac si legitime unicuique intimatae essent.

Transumptis credi iubet.

§ 6. Illarumque exemplis etiam impressis, manu notarii publici subscriptis et sigillo praesidentis ipsius Congregationis, vel alterius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae obsignatis, eandem prorsus fidem haberi, quae praesentibus haberetur, si eadem exhiberentur.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxx martii mdcxiii, pontificatus nostri anno viii.

Dat. die 30 martii 1613, pontif. anno viii.

CCXXX.

Collegium Hibernorum Ulyssiponense erectum eximitur a iurisdictione Ordinarii, et Sedi Apostolicae subiicitur¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Pastoralis officii cura, meritis licet imparibus, nobis ex alto commissa postulat, ut ea, quae piorum locorum quorumlibet,

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

praesertim collegiorum et seminariorum ad iuventutis religiosam educationem, ac in ecclesiasticis, aliisque salutaribus disciplinis instructionem pie institutorum, tranquillo statui, felicitique progressui conducunt, libenter concedamus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Declaratio de qua in rubrica.

§ 1. Itaque dilectos filios rectorem, scholares, ministros, et alias personas collegii seu seminarii nationis Hibernorum civitatis Ulixbonensis canonice erecti, ut apostolico praesidio suffulti a quibusvis perturbationibus et gravaminibus releventur, et in suâ vacatione utilius persistent, specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum presentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, collegium seu seminarium praedictum, illiusque rectorem, ac scholares, ministros, ac alias personas, nec non eiusdem res et bona quaecumque nunc et pro tempore existentia, ab omni et quacumque iurisdictione, correctione, visitatione, superioritate et potestate moderni et pro tempore existentis archiepiscopi Ulixbonensis illiusque officialium et ministrorum quorumcumque, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, tam in universum quam singillatim, perpetuo eximimus et liberamus, illosque et illa sub beati Petri ac nostrâ et Sedis Apostolicae protectione suscipimus, nobisque et pro tempore existenti Romano Pontifici etiam perpetuo subiicimus; itaut modernus et pro tempore existens archiepiscopus praedictus, eiusque officiales et ministri ullam quovis praetextu, et ex quacumque causâ

in dictum collegium seu seminarium, eiusque rectorem, ministrum, scholares, aliasque personas, bona et res huiusmodi, iurisdictionem, correctionem, potestatem et superioritatem habere et exercere minime possint.

Clausulae.

§ 2. Decernentes praesentes litteras semper et perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, nec non collegio, seu seminario, et aliis praedictis in omnibus et per omnia plenissime suffragari; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exequutorum deputatio.

§ 3. Quocirca iudicibus, ac pro tempore existenti protectori dicti collegii, seu seminarii, similiter pro tempore nominandis per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte rectoris et collegialium ac aliorum praedictorum, seu alicuius eorum, fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ rectorem et collegiales, aliosque praedictos, earumdem praesentium, ac in eis contentorum quorumcumque, usu et commodo ac effectu pacifice frui et gaudere; non permittentes, illos desuper a quoquam quavis auctoritate quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione pospositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et concilii generalis de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis ad iudicium non trahatur, ac apostolicis, nec non in provincialibus, universalibusque, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, nec non quibusvis statutis et consuetudinibus (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxii aprilis mdcxiii, pontificatus nostri anno viii.

Dat. die 22 aprilis 1613, pontif. an. viii.

CCXXXI.

Institutio Congregationis piorum sacerdotum, Oratorii Iesu Christi Domini nostri nuncupandae, in regno Franciae ab Henrico episcopo Parisiensi et Maria reginâ Francorum ad restituendam augendamque fidem catholicam promotae¹.

¹ Constitutionem istam, quae in edit. Main. in fine pontif. Pauli V extra locum vagatur, huc in suam sedem transferimus; et innumeris mendis refertam, adeo ut fere inextricabilis sit, emendare, quantum possibile erit, conabimur. Edita etiam fuit a FF. Sammarthanis in *Gallia Christiana*, tom. vii, in *Append. Instrum.* p. 163, sicuti etiam in 1 edit. 1656, tom. iv, pag. 988; at dolendum ibi pluribus adhuc mendis scaterere quam in *Bullario* u. l. .

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Sacrosanctae Romanae Ecclesiae, quam Dei unigenitus Iesus Christus Dominus noster, auctor ipse piorum operum, fundavit, regimini supremâ dispositione praesidentes, pro nobis commissi gregis dominici prospero statu et animarum salute solliciti esse compellimur, et ea sincere tenemur amplecti, quae ad incrementum religionis pertinent, et ad virtutum spectant ornamentum, ac¹ pia christifidelium congregationes instituantur, et exinde uberiores fructus bonorum operum, in illis locis praesertim ubi id magis expedire dignoscitur, in dies per pia et spiritualia exercitia accrescunt², et iis exercitiis deditae³ ac Domino famulantes personae animarum suarum salutem, eodem Domino miserante, facilius consequi, ceterisque christifidelibus vitae ac morum exemplo proficere valeant ad salutem.

Henricus episcopus Parisiensis et Maria Francorum regina supplicavit Pontifici pro institutione Congregationis piorum sacerdotum in eo regno, eiusque regimen Petro de Berulle presbytero Parisiensi committatur.

§ 1. Sane exhibita nobis nuper pro parte venerabilis fratris nostri Henrici episcopi Parisiensis ac charissimae in Christo filiae Mariae Francorum reginae petitio continebat, quod aliàs [cum ipsa Maria regina pro devotionis zelo ducta (ut aliquo devotionis suae monumento immensarum gratiarum munera, quibus eam bonorum omnium largitor optimus decoravit, testari possit) disciplinam ecclesiasticam, undique fere in regno Franciae, haeresum bellorumque praeteritorum iniuriâ, tum in religione tum etiam in moribus non parum depravatam ac corruptam, in primaevum et pristinum suum statum, de-

¹ Lectio mendosa, nec facilis de emendatione coniectura: forsân ut pro ac legendum, vel ac praesertim ut... instituantur curare aut optare (R. T.).

² Iuxta not. praec. legendum foret accrescant (R. T.).

³ Perperam omnes Bull. editiones habent debite (R. T.).

votionisque et pietatis splendorem salubri aliquâ ratione restitui plurimum desideret; et id (re ipsâ¹, in consultatione cum viris gravibus et piis ac praesertim cum dicto Henrico episcopo pluries habitâ, mature discussâ) utilius et fructuosius quam ex institutione alicuius Congregationis piorum sacerdotum (quorum studium et officium ad² munus sacerdotale, iuxta sanctum atque pium illius institutum, debite exequendum et adimplendum sit omnino directum)³ exequi posse non videatur; ipsaque Maria regina unam devotam piorum ac probatae vitae sacerdotum (quorum principale institutum singulas actiones ordini sacerdotali convenientes et essentiales amplecti existat⁴) Congregationem in ipso regno, et praesertim in civitate Parisiensi, ubi illa non parum desiderari videtur, erigi et institui, curamque erectionis et institutionis huiusmodi dilecto filio Petro de Berulle⁵ presbytero Parisiensi (cuius ministerium felici progressui et directioni ipsius Congregationis maxime profuturum esse in Domino confidit) per nos committi et demandari, summopere desideret] pro parte eorundem Henrici episcopi et Mariae reginae nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus Congregationem piorum ac probatae vitae sacerdotum perpetuo erigere et instituere, illiusque curam dicto Petro committere et demandare, ut praefertur, ac aliàs de

¹ Male Gall. Christ. legit *reipsa* adverbialiter (R. T.).

² Edit. omnes legunt *ac*; nos censuimus opus esse correctionis (R. T.).

³ Praeter rem edit. Main. et Cherub. heic addunt *instituen. nempe instituendo vel instituenda* ut legit Gallia Christiana; nam praecessit iam *ex institutione alicuius Congregationis* (R. T.).

⁴ Pessime Gallia Christiana legit *exigat* (R. T.).

⁵ Edit. Main. habet *de Beralle*; erronee ut constat (R. T.).

apostolicae potestatis providentiâ consulere dignaremur.

Hic ideo Pontifex Congregationem Oratorii Iesu Christi Domini Nostri nuncupandam pro piis sacerdotibus instituit.

§ 2. Nos igitur (quibus cura et sollicitudo cordi insidet fidem et religionem catholicam propagare¹, divinique cultus augmentum et ut christifideles singuli per viam salutis in hoc seculo gradientes ad caelestia regna pervenire mereantur procurare, praesertim ubi catholicorum principum vota id exposcere ac in Domino salubriter conspicimus expedire), considerantes huiusmodi institutionem specialiter sacerdotes, aut personas ad sacerdotalem statum aspirantes, vel saltem eorum ministerio necessarias, ac Iesum Christum Dominum nostrum sacerdotalis dignitatis immediatum institutorem tangere et respicere, aequum maxime et rationi consentaneum iudicamus, ut qui huiusmodi institutum aggrediuntur, ultra communem fidelium devotionem, speciali et particulari devotioni Iesu Christi Domini nostri addicantur, qui est Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech, et fons sacerdotii in Ecclesiâ Christianâ. Hinc (pio et salubri dictae Mariae reginae desiderio favorabiliter annuere, ac ipsum opus pium muneris Sedis Apostolicae consolatione confovere, nec non christifideles ad pia, meritoria et salutaria opera exercenda, ecclesias quoque et sacra Dei templa devotionis causâ visitanda², aeternis praemiis ac spiritualibus muneribus et peccatorum remissione invitare volentes; necnon Henricum episcopum et Petrum praedictos, ac eorum quemlibet, a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium duntaxat conse-

¹ Aptius legendum videretur *propagandi*, et paulo post *procurandi* (R. T.).

² Edit. Main. legit *visitandi* (R. T.).

quendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes), huiusmodi supplicationibus inclinati (dicto Petro, apud nos de religionis zelo, vitae ac morum honestate, aliisque probitatis et virtutum meritis multipliciter commendato, nostram et dictae Sedis benedictionem impertientes), ad laudem et gloriam omnipotentis Dei Patris et animarum salutem, unam sub nomine Oratorii Iesu Christi Domini nostri Congregationem in honorem orationum quas in diebus carnis suae fudit (ut ii qui Congregationem ipsam ingredientur eundem Iesum Christum pro nobis in oratione positum et pernoctantem revereantur, atque etiam instituti ad quod vocati sunt moneantur¹, et praesertim semper hanc praecipuam omnibus communem et omni tempore congruentem officii eorum partem, quae in orationibus pro populo ac in Dei laudibus celebrandis versatur², habeant) apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, sine alicuius praedicio, perpetuo erigimus et instituimus:

§ 3. Dictumque Petrum institutorem in praepositum generalem³ huius piorum sacerdotum nulli antea religioni voto solemniter addictorum (necnon et aliorum ad presbyteratus ordinem promoveri cupientium, et reliquorum ad familiaria officia necessariorum) Congregationis Oratorii Iesu Christi Domini nostri nuncupandae huiusmodi, qui simul et in societate religiose vivere, et humilitatis spiritu, et piae vitae studiis Altissimo famulatum exhibere et impendere studeant, quorum principale ac praecipuum institutum sit per-

¹ Perperam omnino edit. Main. legit *moveantur* (R. T.).

² Turbatissime adhuc eadem edit. legit *versantur* (R. T.).

³ Subintellige *deputamus et assumimus*, ut sequitur postea in fine § 4; nam eo usque sensus manet suspensus. Porro erronee, ut puto, ceterae editt. legunt: *dictumque Petrum in institutorem praepositum generalem* (R. T.).

Dictumque Petrum deputat praepositum dictae Congregationis piorum sacerdotum, qui insimul religiose vivant, eorumque sit praecipuum institutum perfectioni status sacerdotalis totaliter incumbere.

fectioni status sacerdotalis totaliter incumbere, singulasque actiones ordini sacerdotali proprie et essentialiter convenientes, sibi ab eorum¹ Ordinariis, ubi stabilita fuerit, praescribendas, et non alias, amplecti, sacerdotum insuper et aliorum ad sacros ordines aspirantium instructioni, non circa scientiam, sed circa usum scientiae², ritus et mores proprie ecclesiasticos, se addicere³,

Dat eisdem facultatem Congregationes eiusmodi, in locis ad quae vocatus fuerit per Ordinarios, instituendi, et alia quaecumque necessaria praeficiendi.

§ 4. [Cum plenâ et omnimodâ⁴ facultate, potestate et auctoritate eidem Petro (per nos ad id assumpto, et a dictâ Maria reginâ summopere commendato)⁵ praedictam Congregationem huiusmodi, tam in civitate Parisiensi, quam in omnibus aliis civitatibus, oppidis, terris et locis, ad quae a locorum episcopis vocatus fuerit, et non aliâs, instituendi⁶, ac demum, pro felici statu et directione personarum ac bonorum spiritualium et temporalium eiusdem Congregationis seu Congregationum sic erigendarum (tam circa receptionem et admissionem, numerum, aetatem et qualitates in ipsâ Congregatione recipiendorum et admittendorum, eorumque instructionem et disciplinam, quam circa⁷ exer-

¹ Forsan substituendum vel addendum *locorum* (R. T.).

² Perperam in edit. Cherub. legitur *non circa usum scientiae* (R. T.).

³ Haec reliquae editiones addunt *volentes*; quae vox vel praeter rem est, si hucusque perseverat syntaxis ab iis verbis *quorum ... institutum sit*, etc.; vel adnecti debet ad superiora verba *qui... impendere studeant (...), sacerdotum insuper ... instructioni... se addicere volentes*, alio commate *quorum... institutum sit... amplecti* parenthetice lecto (R. T.).

⁴ Perperam in *Gallia Christiana* legitur *commoda pro omnimoda* (R. T.).

⁵ Reliquae editiones legunt *ut praedictam*; nos deleamus particulam *ut*, nam sequitur *instituendi* (R. T.).

⁶ Edit. Main. habet breviam, ut solet, *instituendi*, sed male *Gallia Christiana* legit *instituendam* (R. T.).

⁷ Haec verba *quam circa* nos addimus (R. T.).

citia, ac modum et formam divinorum officiorum, precum et orationum, aliorumque suffragiorum recitandorum, et alia ipsis Congregationibus utilia atque necessaria) quaecumque statuta, ordinationes et capitula (licita et honesta, sacrisque canonibus et constitutionibus apostolicis, necnon Concilii Tridentini decretis minime contraria, a sanctâ Sede Apostolicâ postmodum approbanda, confirmanda, ac per ipsarum Congregationum praepositum, presbyteros, officiales, ministros, et coadiutores, sub poenis in eis apponendis, adimplenda et observanda) faciendi, edendi et condendi; factaque, edita et condita (quoties pro illorum, ac rerum et temporum qualitate et vicissitudine, seu aliâs, videbitur) corrigendi, limitandi, immutandi, alternandi; ac etiam alia (ut praefertur, examinanda¹ et approbanda, ac etiam, ut praefertur, adimplenda et observanda²) ex integro faciendi et condendi; aliaque omnia et singula (a similibus Congregationum, necnon quorumcumque Ordinum approbatorum constitutoribus, aut aliis superioribus, etiam generalibus, de iure vel consuetudine, sive ex privilegio, aut aliâs quomodocumque fieri et exequi solita) faciendi et exequendi] dictâ auctoritate deputamus et assumimus.

§ 5. Omnesque alias, ad instar supra-dictae per nos sic erectae³, canonicè erigendas Congregationes (quas ab eâ Parisiensi, et a dicto praeposito generali, ubicumque locorum stabilitae fuerint, in omnibus dependere volumus et intelligimus), ex nunc, prout postquam auctoritate praedictâ erectae fuerint, eisdem auctoritate et tenore, perpetuo approbamus et confirmamus.

¹ In edit. *Bullarii* legitur de more solito *examinandi. approbati. sed male Gallia Christiana scribit examinandi, approbandi* (R. T.).

² Perperam *Gallia Christiana* legit *adimplendis et observandis* (R. T.).

³ Male prorsus eadem legit *erectas* (R. T.).

Has tamen Congregationes a Congregatione Parisiensi dependere decernit.

Quam Congregationem Parisiensem duodecim saltem presbyteros, alias autem decem habere praecipit, cum opportuna reddituum assignatione.

§ 6. Ita tamen quod Congregatio Parisiensis saltem duodecim presbyteris constare, et¹ tot redditus annuos habere debeat, ex quibus unicuique presbytero huiusmodi portio annua quadraginta quinque ducatorum auri de camerâ obvenire possit. Ceterae vero Congregationes decem ad minus presbyteros, ac eosdem redditus annuos (vel quos² Sedis praedictae legatus, aut pro tempore existens nuncius apostolicus, et episcopus loci, ac dictae Congregationis sic erectae praepositus generalis, pro loci qualitate sufficere iudicaverit) habere debeant.

Legatorum et elemosynarum receptionem eisdem Congregationibus concedit.

§ 7. Et postremo eisdem Congregationibus ex nunc, prout etiam postquam institutae et erectae fuerint, ut praefertur, pro illarum dote, et dicti Petri, necnon praepositi generalis, et presbyterorum eorumdem pro tempore existentium sustentatione, onerumque illis incumbentium supportatione³, omnia et singula, res, bona, fructus, redditus et legata ac elemosynas, tam per dictam Mariam reginam, quam alios quoscumque christifideles dictis Congregationibus quomodolibet relinquenda, donanda et elargienda (ita quod liceat dicto Petro, vel alii praeposito generali, et presbyteris dictarum Congregationum pro tempore existentibus, illorum omnium corporalem, realem et actualem possessionem, per se, vel alium, seu alios⁴, dictarum Congregationum nomine, libere apprehendere, et perpetuo retinere, fru-

¹ Turbatissime tum Main. tum utraque Cherub. edit. legunt *constaret, tot redditus*, etc. Inepte etiam *Gallia Christiana* habet *constet, tot redditus*, etc. (R. T.).

² Perperam edit. Cherub. et Main. legunt *quae*; hac saltem vice *Gallia Christiana* bene legit *quos* (R. T.).

³ Vox ista *supportatione*, forte necessaria, deest in utraque *Galliae Christianae* editione (R. T.).

⁴ Perperam in *Gallia Christiana* utriusque editionis legitur *alio* (R. T.).

ctus quoque, redditus et proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque eorumdem percipere, exigere, levare, recuperare, ac in dictarum Congregationum usus et utilitatem convertere (Dioecesani loci, vel cuiusvis alterius licentiâ desuper minime requisitâ) etiam perpetuo applicamus.

§ 8. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibus, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, ac litteris apostolicis, quibuscumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, et Sedem praedictam, eiusque legatos, quavis causâ et occasione, etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ ac de apostolicae potestatis plenitudine, ac etiam consistorialiter, et aliâs quomodolibet, etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis et innovatis: quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua mentio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, et formâ in illis traditâ observatâ, nihilque penitus omisso inserti forent, praesentibus pro expressis habentes¹, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 9. Ceterum ad augendam fidelium devotionem, animarumque saluti consulendum, et ut christifideles ad huius instituti exercitium animentur atque inviten-

¹ Haec verba *praesentibus ... habentes* de more addimus (R. T.).

Quibuscumque contrariis derogat.

Indulgentias elargitur personis dictae Congregationis.

tur, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis presbyteris, qui perpetuis futuris temporibus dictam Congregationem ingredientur, et in eâ recipientur, eorumque coadiutoribus et oblati, aliisque ministris, die eorum et cuiuslibet ipsorum ingressus, receptionis ac professionis, ac in mortis articulo, si poenitentes et confessi, ac sacrâ communionem refecti fuerint, plenariam indulgentiam, et omnium peccatorum suorum remissionem, eisdem auctoritate et tenore misericorditer in Domino concedimus et elargimur. Postremo eisdem praeposito, presbyteris, coadiutoribus, oblati, et aliis ministris praedictis, qui congregationibus publicis vel secretis pro quocumque opere pio exercendo interfuerint, aut pium aliquod opus circa functiones suas exercuerint, toties pro quolibet praemissorum piorum operum,¹ ut magis ad sui instituti opera animentur et suavius ad ea invitentur, sexaginta dies de iniunctis eis vel aliâs quomodolibet debitis poenitentibus, etiam apostolicâ auctoritate et tenore huiusmodi misericorditer relaxamus; necnon tam ipsis, quam omnibus aliis christifidelibus, qui etiam vere poenitentes et confessi ac sacrâ communionem refecti eorumdem presbyterorum ecclesias aut oratoria (in sanctissimi Corporis Christi, et Assumptionis beatae Mariae Virginis festivitatum, ac in quo ecclesiae seu oratoria dictorum presbyterorum in unaquaque dioecesi seu loco primâ vice populo aperientur, diebus) devote visitaverint, simili apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, etiam indulgentiam plenariam et omnium peccatorum suorum remissionem concedimus et elargimur, praesentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. Nulli ergo, etc. Si quis autem, etc.

¹ Coniunctionem et delemus (R. T.).

Datum Tusculi, anno a Nativitate D. N. Iesu Christi MDCXIII, sexto idus maii, anno VIII.

Dat. die 8 maii 1613, pontif. an. VIII.

CCXXXII.

Facultas nuncio Poloniae concedendi clero dicti regni facultatem subsidium regi praestandi pro eiusdem regni necessitatibus¹.

Venerabili fratri Lelio episcopo Balneoregiensi apud charissimum in Christo filium nostrum Sigismundum Poloniae et Svetiae regem illustrem nostro et Apostolicae Sedis nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut accepimus, ad subveniendum gravibus regni Poloniae praesentibus necessitatibus, eiusdem clerus subsidii nomine aliquam pecuniae summam charissimo in Christo filio nostro Sigismundo Poloniae et Svetiae regi illustri, nostrâ et Sedis Apostolicae ad id accedente licentiâ et consensu, sponte conferre desiderant;

§ 2. Nos praedicti Sigismundi regis et dicti Poloniae regni huiusmodi necessitatibus consulere volentes, tibi, ut dicto Sigismundo regi pro dictis necessitatibus regni subsidium, sponte tamen, archiepiscopi, episcopi, abbates, et aliae ecclesasticae personae, pro unâ vice et summâ quae eis videbitur tantum, tribuere, praedicto autem Sigismundo regi, eiusque ministris, quod subsidium huiusmodi petere et recipere absque conscientiae scrupulo, ac censurarum et poenarum ecclesiasticarum incursu, libere et licite possint, apostolicâ auctoritate indulgendi, ac licentiâ concedendi, ipsosque archiepiscopos, episcopos, abbates, ac alias personas ec-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Optantibus regni ecclesiasticis aliquod regi praestare subsidium.

Pontifex facultatem concedit de qua in rubrica.

clesiasticas, et earum singulas, quatenus ipsi dictam pecuniae summam absque Apostolicae Sedis licentiâ promiserint, aut solverint, nec non eundem Sigismundum regem, et suos ministros praedictos, si illam similiter absque licentiâ praedictâ iam receperint, ab omnibus et singulis censuris et poenis, propterea quomodolibet incursis, eâdem auctoritate absolvendi facultatem et auctoritatem, tenore praesentium, concedimus et impertimur. Tibique, ut ad exactionem praedicti subsidii per personas ecclesiasticas tantum, et non alias, procedere debeas, eâdem auctoritate committimus et mandamus.

Derogat contrariis.

§ 3. Non obstantibus concilii Lateranensis et quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non ecclesiarum, monasteriorum, et beneficiorum huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, ac exemptionibus, immunitatibus, etiam in corpore iuris clausis, quibusvis generaliter vel specialiter concessis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum mentio seu quaevis alia expressio habenda sit, et in eis caveatur expresse, quod per huiusmodi clausulas generales etiam mentionem specialem importantes eis derogatum esse non censeatur, aut derogari videatur, nisi certis modo et formâ in illis expressis plene observatis. Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro plene expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Pauperes autem clericos ab huiusmodi praestando subsidio eximit.

§ 4. Volumus autem, ut pauperes clerici, qui in redditibus non habent nisi victum necessarium, ad contribuendum minime compellantur. Praeterea volumus praesentium transumptis, manu alienius notarii publici subscriptis, et sigillo ali-

cuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eandem prorsus fidem in iudicio et extra in omnibus et per omnia adhiberi, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die IV maii MDCXIII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 4 maii 1613, pontif. an. VIII.

CCXXXIII.

Committitur nuncio apostolico inferioris Germaniae ut nonnulla decreta quoad tonsuram et habitum clericalem per ipsum edita pro dioecesi Leodiensi curet observari¹.

Venerabili fratri Antonio episcopo Vigiliensi in partibus inferioris Germaniae nostro et Apostolicae Sedis nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut accepimus, tu, pro commissio tibi a nobis munere, visitationi ecclesiae Leodiensis invigilans, et dispositioni Concilii Tridentini inhaerens, nonnulla decreta praesertim circa habitum et tonsuram clericales per canonicos, presbyteros et alios ecclesiasticae militiae adscriptos deferendos edideris, et clero praedicto observanda proposueris, seu proponere intendas; nonnulli vero ex iis, suorum status et salutis inmemores, dicta decreta admittere et observare recusent, seu recusaturos dubites in praedictum salutis suarum animarum.

Nuncius apostolicus nonnulla edidit decreta super tonsura et habitu clericali in dioecesi Leodiensi.

§ 2. Nos, attendentes, quod parum est recta statuere et ordinare, nisi illa executioni demandentur, tibi per praesentes committimus et mandamus, ut decreta, quae circa praemissa edidisti, seu edi-

Paulus eadem committit, ut illa curet observari.

¹ Ex regest. in Secret. Brev.

deris, venerabili fratri Ferdinando episcopo Leodiensi exhibeas, ad hoc, ut ille pro sua in Deum pietate et religionis zelo, auctoritate sibi a dicto concilio attributa, omnino observari faciat: ac contradictores et rebelles quoscumque opportunis iuris et facti remediis, appellatione postposita, compescat: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Derogat contrariis.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, nec non ecclesiarum, civitatis et diocesis Leodiensis (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem ecclesiis, illarumque capitulis, canonicis, et quibusvis aliis superioribus et personis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris; hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die vi iulii MDCXIII, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 6 iulii 1613, pontif. anno IX.

CCXXXIV.

Eadem commissio quoad similia decreta super monialium clausura.

Venerabili fratri Antonio episcopo Vigiliensi in partibus inferioris Germaniae nostro et apostolicae Sedis nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Decreta a nuncio apostolico edita super mo-

§ 1. Cum, sicut accepimus, tu pro commissio tibi a nobis munere, visitationi

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

ecclesiae Leodiensis invigilans, et dispositioni Concilii Tridentini inhaerens, nonnulla decreta praesertim circa monialium clausuram edideris, seu edere intendas, et monialibus ipsis observanda proposueris, seu proponere decreveris, nonnullae vero ex iis, suorum status et salutis immemores, dicta decreta admittere et observare recusent, seu recusaturas dubites, in praedictum salutis suarum animarum.

§ 2. Nos, attendentes quod parum est recta statuere et ordinare, nisi illa executioni demandentur, tibi per praesentes committimus et mandamus, ut decreta, quae circa praemissa edidisti, seu edideris, venerabili fratri Ferdinando episcopo Leodiensi exhibeas, ad hoc, ut ille pro sua in Deum pietate, et religionis zelo, auctoritate sibi a dicto Concilio attributa, omnino observari faciat, ac contradictores et rebelles quoscumque opportunis iuris et facti remediis, appellatione postposita, compescat, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon monasteriorum dictarum monialium, et Ordinum quorum fuerint (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem monasteriis, illorumque abbatissis, priorissis, monialibus et aliis quibuscumque personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

nialium clausura recensentur.

Ei committitur, ut illa curet observari.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die vi iulii MDCXIII, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

CCXXXV.

Similis commissio quoad decreta edita pro observatione sacri Concilii Tridentini in eadem Leodiensi dioecesi.

Venerabili fratri Antonio episcopo Vigiliensi in partibus inferioris Germaniae nostro et Apostolicae Sedis nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Facti series.

§ 1. Cum, sicut accepimus, tu, pro commissio tibi a nobis munere, reformationi dilectorum filiorum cleri civitatis et diocesis Leodiensis invigilans, et dispositioni Concilii Tridentini inhaerens, nonnulla decreta pro observatione eiusdem concilii hactenus edideris, et alia edere intendas, et clero praedictis observanda proposueris et propones; nonnulli vero canonici, et forsitan capitula, et aliae personae ecclesiasticae ecclesiarum civitatis et diocesis praedictarum, suorum status et salutis immemores, decreta praedicta seu eorum aliqua admittere et observare recusent, seu forsitan recusaturi sint, in praedictum salutis suarum animarum.

Commissio de qua in rubrica.

§ 2. Nos, attendentes quod parum est recta statuere et ordinare, nisi illa executioni demandentur, tibi per praesentes committimus et mandamus, ut decreta praedicta per te tam hactenus, ut supra, edita, quam edenda, venerabili fratri Ferdinando episcopo Leodiensi exhibeas, ad hoc, ut ille pro sua in Deum pietate et religionis zelo, auctoritate sibi a dicto concilio attributa, eadem decreta omnino observari faciat, ac contradictores et rebelles quoscumque opportunis iuris et facti remediis, appellatione postposita,

compescat, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictarum ecclesiarum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem ecclesiis, illorumque capitulis, canonicis, et quibusvis aliis superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xx iulii MDCXIII, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 20 iulii 1613, pontif. an. IX.

CCXVI.

Confirmatio erectionis congregationis presbyterorum secularium in ecclesia sancti Laurentii in Damaso de Urbe a cardinale Montalto institutae.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Pro nostri pastoralis muneris debito auctoritatis nostrae robore libenter communitimus, quae pro domus Dei zelo, divinique cultus augmento, et animarum salute non sine maturitate consilii novimus instituta, prout conspeximus in Domino salubriter expedire.

§ 1. Exposuit siquidem nobis nuper dilectus filius noster Alexander sancti Lau-

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

Derogatio contrariorum.

Proevium.

Cardinis Montalti congregatione.

sbbyterorum in ecclesia sancti Laurentii in Damaso origit. **rentii in Damaso diaconus cardinalis Montaltus nuncupatus sanctae Romanae Ecclesiae vicecancellarius, quod ipse aliàs (attente considerans collegiatam insignem et parrochiam ecclesiam sancti Laurentii in Damaso, quae denominatio sui cardinalatus existit, curam animarum et parochiam satis amplam habere, et populum in eà ita numerosum esse, ut solus vicarius perpetuus ad curam huiusmodi destinatus non possit sufficere ecclesiasticis sacramentis ministrandis et aliis quae ad divinum cultum et animarum salutem procuranda¹ spectant), propterea, ut muneris sui debito satisfaceret, iuxta dispositionem sacri Concilii Tridentini proxime praeteritis annis nonnullos pios sacerdotes ad nutum amovibiles deputavit, qui insimul et prope ecclesiam praedictam sancti Laurentii in domo ab ipso Alexandro cardinale conductà habitantes, ac pro eorum sustentatione convenienti portione e² propriis redditibus ab eodem Alexandro cardinali constitutà, in eadem ecclesia sancti Laurentii deservire, confessiones christifidelium audire, ecclesiastica sacramenta administrare, et pueros doctrinam christianam docere deberent; et postea (animadvertens idem Alexander cardinalis hoc opus ad magnum Dei servitium tendere, et in dictà ecclesia sancti Laurentii sacerdotum ipsorum operà ac industrià frequentiam sacramentorum, et alia pia et sancta exercitia in dies accrescere) in eadem ecclesia sancti Laurentii ordinario iure sibi subiectà unam Congregationem presbyterorum secularium ad nutum amovibilem pro servitio eiusdem ecclesiae sancti Laurentii ad confessiones christifidelium audiendas, sanctissimum Eucharistiae sacramentum administrandum, necnon dictum exercitium doctrinae christianae manutenendum, moribundis assistendum,**

¹ Edit. Main. legit *procurandas* (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *et* (R. T.).

aliaque pia opera exercendum iuxta formam capitulorum et regularum ad hunc effectum ab ipso Alexandro cardinali praescriptam, seu praescribendam, erexit et instituit; illique sic erectae et institutae pro dictorum sacerdotum sustentatione, vigore facultatum per litteras felicis recordationis Clementis Papae VIII praecessoris nostri sub die xv septembris anni MDXCIII, ac nostras in simili formà Brevis expeditas sub die ii iulii anni MDCVII sibi desuper concessarum¹, nonnullos redditus, canones et responsiones annuas ab² ecclesiis parochialibus eiusdem ecclesiae sancti Laurentii filiabus, apostolicà auctoritate suppressis, provenientes (videlicet unam domum cum apothecà in vià Leutariorum vicinam bonis dilectorum filiorum Hieronymi Mignanelli ab unà et Pauli Dizzoni ab alterà partibus, ac ante viam publicam, in qua tunc habitabat dilectus etiam filius Georgius Albertus Leutarius uti emphyteuta eiusdem domus sibi ad tertiam eius generationem mediante beneplacito apostolico concessae sub anno canone sexaginta quinque scutorum monetae, necnon unum canonem annuum sex scutorum similium super quadam domo sita in regione Arenulae in vià Gipponariorum nuncupatà, ac vicinà ecclesiae sancti Martinelli nuncupatae, possessà a dilectà in Christo filià Gentilesca Palma de Capranica, et dilecto filio Bernardino Normetae pellario ad praesens locatà, ac alterum annuum canonem duodecim scutorum parium impositum super alià domo in eadem regione, quem dilectus etiam filius Iacobus Cohectus uti legitimus possessor dictae domus solvit; quae domus et canones olim fuerunt ecclesiae sancti Martinelli praedictae dudum suppressae: insuper undecim scuta pro canone unius domus in dictà regione sitae, quam ad

Eique redditus nonnullos addiit.

¹ Hae Clem. VIII et Pauli V litterae desunt (R. T.).

² Praep. ab nos addimus (R. T.).

praesens possident uti emphyteutae dilecti filii haeredes quondam Baptistae Capponi ad tertiam generationem, et alia viginti unum scuta annua ex fructibus trium locorum Montis sanitatis, ac alium annuum canonem scutorum duorum et bononorum vigintiquinque impositum super domo prope ecclesiam et sub campanili ecclesiae sancti Pauli de Arenula possessà a dilecto etiam filio Thoma Thetio, ac alium canonem annuum scutorum trium, bononorum trigintaseptem, impositum super alià domo prope dictam ecclesiam sancti Pauli de Arenula, ac olim sub proprietate illius existenti, modo possessà a dilecto similiter filio Fabritio de Specules, necnon responsionem duorum barilium musti singulis annis debitam a dilectis etiam filiis haeredibus quondam Gasparis Maroffi pro canone vineae ab eis possessae et positae extra portam sancti Laurentii extra maenia Urbis; quae loca montium, canones, et responsiones olim erant redditus dictae ecclesiae sancti Pauli de Arenula iam suppressae: necnon etiam fructus duorum locorum Montis pacis annuos, videlicet scuta decem et bononos quinquaginta, ac unam domum vicinam ecclesiae sancti Nicolai de Molinis etiam nuncupatae¹, cum tribus apothecis, quae possideri solebant pro indiviso a rectore dictae ecclesiae sancti Nicolai et cappellano sanctae Catharinae nuncupatae in eadem ecclesia existens² responsionis pro ratà rectoris ipsius ecclesiae sancti Nicolai circiter scuta quadraginta, praeterea unam stantiam seu habitationem vicinam domui dilecti filii Dominici de Cavalariis apud Caesarinos, quae ad usum repositionis currus et fenilis esse solet, ac locabatur scutis viginti quatuor; quae loca Montium et domus olim pertinebant ad eandem ecclesiam sancti Nicolai de Mo-

¹ Perperam edit. Main. legit *nuncupatur* (R. T.).

² Mendosum locum corrigi ipse lector (R. T.).

linis: necnon omnes redditus parochialium ecclesiarum sanctorum Valentini seu Sebastiani apud plateam Mattheiorum et sanctae Mariae de Cacaberis similiter nuncupatarum¹ in dictà regione Arenulae suppressarum, cum primum ipsae ecclesiae per obitum illarum rectorum vacaverint: denique redditus parochialis ecclesiae sanctae Barbarae, etiam suppressae, cum primum, ut praefertur, vacaverit, deductis tamen ex dictis redditibus sanctae Barbarae centum scutis applicandis pro servitio cappellae musicorum dictae ecclesiae sancti Laurentii applicavit et approbavit, ita quod liceret eisdem sacerdotibus proprià auctoritate capere possessionem omnium praedictorum reddituum, tam tunc decursorum, quam in futurum decurrendorum, ac sub applicatione huiusmodi comprehensorum; ac etiam disposuit praedictos redditus administrandos et expendendos esse modo et formà ab ipso Alexandro cardinali praescribendà, in utilitatem tamen dictorum sacerdotum, et non aliàs; qui ut commodius Deo in ecclesia sancti Laurentii huiusmodi in administratione sacramentorum et aliis exercitiis spiritualibus inservire possent, etiam duas domus simul inetas prope dictam ecclesiam sancti Laurentii, unam eidem congregationi per dilectam in Christo filiam Cecilian Tramezzinum Romanam perpetuo donatam, et alteram ab haeredibus quondam Ioannis Baptistae de Buvabellis a dicto Alexandro cardinali vigore aliarum nostrarum similiter in formà Brevis sub die vii martii MDCXI expeditarum litterarum², ut accepimus, emptam, pro ipsorum sacerdotum habitatione et usu destinavit, et aliàs, prout in patentibus litteris eiusdem Alexandri cardinalis desuper expeditis latius dicitur contineri.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio

¹ Iterum edit. Main. legit *nuncupatur* (R. T.).

² Etiam hae litterae desunt.

Eique omnia parochialia auctoritate peti restant.

subiungebat, dictus Alexander cardinalis erectionem, applicationes et appropriationes, ac desuper confectas patentes litteras praedictas, necnon omnia in praedictis litteris contenta, ut firmiter observentur, ac perpetua validitate subsistant, apostolicae confirmationis robore communiri capiat, et nobis propterea humiliter supplicaverit:

§ 3. Nos, huiusmodi supplicationibus benigne annuere volentes, ac singularum litterarum et facultatum praedictarum tenores praesentibus pro expressis habentes, erectionem, applicationes, appropriationes, ac patentes litteras huiusmodi, cum omnibus in illis contentis et inde sequentibus quibuscumque, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae ac inviolabilis apostolicae confirmationis robur adiicimus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti necnon solemnitatum etiam substantialium defectus, etiam de necessitate specialiter et expresse exprimendos, si qui intervenerit in eisdem, supplemus, et quatenus opus sit denuo praemissa omnia et singula facimus.

§ 4. Ac insuper perpetuo statuimus et ordinamus, quod electio sacerdotum huiusmodi semper spectet et pertineat ad Alexandrum cardinalem et pro tempore existentem sancti Laurentii in Damaso diaconum seu presbyterum cardinalem dumtaxat: ipsi vero sacerdotes, priusquam eligantur, a dilecto filio nostro in alma Urbe vicario in spiritualibus generali ad confessiones audiendas praevio examine approbari et pro confessionibus huiusmodi audiendis dilecti etiam filii vicarii pro tempore existentis consensum habere debeant.

§ 5. Insuper eidem pro tempore existenti cardinali vicecancellario super praemissis et singulis, necnon circa servitium divinum, ac pias exercitationes in dicta ecclesia sancti Laurentii per huiusmodi sacerdotes faciendas, et qualitatem perso-

narum in dictam congregationem adscribendarum, ac reddituum et proventuum ad huiusmodi Congregationem quomodocumque spectantium administrationem, ac alias dictos sacerdotes concernentia, quaecumque statuta et ordinationes (licita et honesta, sacris tamen canonibus et Concilio Tridentino non contraria, ac a Sede Apostolica approbata) condendi et promulgandi, ac prout qualitas temporum exegerit, et expediens visum fuerit, praevia approbatione huiusmodi, reformandi et innovandi, eaque de novo faciendi, plenam et liberam facultatem et auctoritatem, auctoritate¹ et tenore praedictis, concedimus.

§ 6. Praesentesque litteras, et in eis contenta quaecumque, nullo unquam tempore (etiam ex eo quod praemissa, non iustificatis et verificatis eorum seu cuiuslibet eorum causis, emanaverint, nec capitulum et canonici dictae ecclesiae sancti Laurentii, et alii in praemissis interesse quomodolibet habentes, ad hoc vocati fuerint, neque illis consenserint, et ex quavis causa et occasione, ac quocumque capite undecumque resultante, vel praetextu et quaesito colore) de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae, vel alio quopiam defectu notari, impugnari, invalidari, in ius vel controversiam vocari, ad terminos iuris reduci, aut adversus illa quodcumque iuris, gratiae, vel facti remedium impetrari, seu etiam motu proprio concedi, nullatenus unquam posse, neque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum, etiam effectum non sortitarum, revocationibus, suspensionibus, institutionibus, derogationibus, et aliis contrariis dispositionibus, etiam a nobis, vel successoribus nostris Romanis Pontificibus, etiam in crastinum assumptionis cuiuslibet eorum ad summi apostolatus apicem, et alias quodcumque, ac sub qui-

¹ Vocem auctoritate nos addimus (n. T.).

Clausulas pro praesentium firmitate apponit.

buscumque tenoribus et formis, necnon quibusvis clausulis, etiam derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis, necnon irritantibus et aliis decretis pro tempore emanatis, comprehendi, sed semper et omni tempore ab illis omnibus et singulis excepta esse et censi; et, quoties aliquas contrarias dispositiones emanari contigerit, toties in pristinum et validissimum statum suum adversus huiusmodi contrarias dispositiones restitutas et plenarie reintegratas ac de novo concessas esse et censi; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublata eis et eorum cuiuslibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 7. Quocirca eidem Alexandro cardinali, ac pro tempore existenti sancti Laurentii in Damaso presbytero vel diacono cardinali, per praesentes committimus et mandamus, quatenus per se vel alios praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, solemniter publicans, easdem debitae executioni demandari ac perpetuo custodiri auctoritate nostrâ curet et faciat: contradictores quoscumque, eisque auxilium et consilium, vel favorem¹, publice vel occulte, directe vel indirecte, quomodolibet praestantes, per censuras ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo.

§ 8. Non obstantibus regulis nostris de unionibus committendis ad partes, vocatis quorum interesset, ac de exprimendo valore etiam alterius beneficii, cui aliud uniri peteretur, ac Lateranensis concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohib-

¹ Edit. Main. legit favore (n. T.).

bentis¹; aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac eiusdem ecclesiae sancti Laurentii, et aliarum quarumcumque ecclesiarum, ac etiam almae Urbis nostrae (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ac privilegiis, indultis, et litteris apostolicis, quibusvis personis, ecclesiis et locis piis, ac etiam dilectis filiis Populo Romano, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis et confirmatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et ad verbum expressa mentio habenda esset, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque: aut si aliquibus communiter vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxiii iulii MDCXIII, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 23 iulii 1613, pont. an. ix.

CCXXXVII.

Confirmatio concordiae inter universitates locorum Roffeni et Montisturturis, Bononiensis et Mutinensis respective dioecesium, super differentiis et controversiis circa fines exortis.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio, christifidelium quorumlibet, et praesertim subditorum nostro-

¹ Edit. Main. legit prohibens (n. T.).

Exordium.

Confirmat Paulus.

Nonnulla statuit circa electionem, et regimen huiusmodi presbyterorum.

Facultates nonnullas vicecancellario concedit.

rum, ac circumvicinorum populorum quieti intendentes, illa, quae pro litium inter ipsos semovendis anfractibus concorditer facta fuisse dicuntur, ne in recidivae contentionis vitium successu temporis prolabantur, sed firma perpetuo et illibata remaneant, libenter apostolicae confirmationis robore communimus.

Facti series.

§ 1. Cum itaque, sicut ex intimatione dilecti filii nostri Maffaei tituli sancti Honuphrii presbyteri cardinalis Barberini nuncupati, in civitate nostrâ Bononiensi ac toto eius comitatu, iurisdictione et districtu nostri et Apostolicae Sedis de latere legati, accepimus, ortâ dudum lite et controversiâ inter dilectos filios, universitatem et homines Roffeni ex unâ, ac universitatem, et homines Montisturturis terrarum seu locorum Bononiensis et Mutinensis respective territoriorum ex alterâ partibus, super dictarum terrarum seu locorum confinibus, dilecti filii Sylvius Albergatus, senator Bononiensis, ab eodem Maphaeo cardinale legato et regimento dictae civitatis Bononiensis, nec non Andreas Codebo a dilecto filio nobili viro Caesare Estensi duce Mutinensi et Rhegiensi ad praemissa specialiter deputati, de eorum ordine et mandato ad infrascriptam, sub nostro et Sedis Apostolicae ac dicti Caesaris ducis beneplacito, devenerint concordiam, tenoris sequentis, videlicet:

AL NOME D'IDDIO

A di 16 settembre 1613.

Concordiae tenor.

Per dar fine alle differenze, che fino al di d'oggi sono state fra le città di Bologna e quella di Modena intorno ai confini tra il comune di Roffeno, territorio di Bologna, da una parte, ed il comune di Montetortore, territorio di Modena dall'altra, il signor Silvio Albergati, nobile e senatore di Bologna, ed a ciò specialmente deputato dall'illustrissimo e reverendissimo signor cardinal Barberini per

la Santità di nostro signore papa Paolo V, legato de latere della città di Bologna, ancora con il consenso e partecipazione degl' illustrissimi signori senatori del reggimento di detta città per lettere patenti sottoscritte da detto illustrissimo signor cardinale e dal signor Alberto Bolognetti confaloniere di giustizia sotto la data delli 3 del presente, da una parte, e il signor Andrea Codebò, nobile modenese e segretario del serenissimo signor duca di Modena, e parimente alle infrascritte cose deputato dal signor duca per lettere patenti sottoscritte da S. A., dall'altra, il tenore delle quali deputazioni sarà registrato nel fine della presente scrittura: avendo visitato una e più volte il luogo e li luoghi delle differenze, ancora con l'intervento dei periti dell'una e l'altra parte, ed intese le ragioni de' sudditi di tutti due gli Stati, ed avendo maturamente esaminato e considerato ciò che si deduceva ed allegava per ambe le parti; ed avendo avuti molti discorsi li sudetti signori con l'intervento ancora del massaro ed uomini di Roffeno e Montetortore, finalmente per salute, e queste di ambedue gli Stati e loro sudditi (salvo però, rispetto all'interesse della città di Bologna e del comune di Roffeno, il beneplacito ed assenso della Santità di nostro Signore da ottenersi dentro lo spazio di due mesi prossimi, che detto signor Cardinale, e li detti signori del reggimento procureranno di avere, in modo tale, che non s'ottenendo dentro li detti due mesi, il presente accordo si abbia per non fatto, ma sia privo di ogni valore, come se non fosse seguito; e parimenti, rispetto all'interesse della città di Modena, e podesteria di Montetortore, salvo l'assenso e beneplacito del detto serenissimo signor Duca, da ottenersi dentro all'istesso termine di due mesi, di che ne avrà cura il detto signor Codebò, quale consenso non otte-

nuto dentro il detto termine; sia parimenti nullo il presente accordo, e si abbia per non fatto), li suddetti signori Silvio ed Andrea, senza obbligare loro stessi, in virtù dell'autorità data a ciascuno di loro per dette lettere patenti, hanno convenuto, stabilito e concordato nel modo infrascritto:

Che partendosi dal luogo detto la Croce di Mazone (qual'è situato sul monte ovvero collina detta della Piastra, fra i confini del detto comune di Roffeno e della villa di Aiano, territorio della città di Bologna, e fra i confini del detto comune di Montetortore, territorio di Modena, dove è segnata una croce nella pianta ovvero disegno concordemente fatto da M. Vincenzo Saffi, perito di Bologna, e dal signor capitano Ascanio Ambrosii, perito di Modena, quale si registrerà nell'istromento della transazione, che a maggior prova dovrà esser celebrato fra le dette parti a voglia loro), la qual Croce è distante dalla casa di Baldone di Pellegrino, situata per disopra in Bolognese, pertiche 23 e piedi 9, misurando per la strada che tende per gradi 18 d'ostro (il quale luogo è il primo termine che hanno detti signori, con l'intervento di detti periti, stabilito che sia nel piede di un castagno di circuito di oncie 18 in circa, dove parimenti hanno fatto piantare un palo ivi fra i terreni di Luca di Pirone, Luca di Canobio, e Giacomo Fontana, distante da una querciola segnata con una croce piedi 1 ed un terzo, posta a mano destra del terreno di detto Luca di Pirone verso mezzogiorno), dalla detta Croce si ascende per la Sena² ovvero sommità della collina o monte della Piastra, per linea tortuosa, come cammina la detta sommità o schiena, verso la regione, che è tra oriente e tramontana,

1 Sic legitur, nec emendare valeo (R. T.).

2 Forsan legendum schiena (R. T.).

per la misura di pertiche 214 e mezzo, misurate per aria, secondo la tortuosità della detta collina, alla misura del comune di Bologna, sino al luogo che è nel detto disegno o pianta sopradetta segnato A, ed è nella fine della sommità della detta collina, dove s'è piantato un palo, ed è nel terreno di Pietro e Domenico Rozzolino del Zoletto:

E poi che dal detto luogo segnato A, piegando nove gradi verso greco e camminando per retta linea, si continui per ispazio di pertiche 227 di lunghezza sino al luogo, che nel detto disegno e pianta viene dimostrato con la lettera B, ed in contro al quale dalla banda orientale di detta linea, e così sul Bolognese, sta situata una casa, ora posseduta da Michele, Giacomo e Battista del quondam Cirotto Fruelini da Roffeno, in luogo detto Valle di Medoro, aliàs Piano di Daiano, la qual casa è lunga piedi 26 e un sesto, e larga piedi 18 e tre quarti, secondo la detta misura di Bologna, e tende con la sua lunghezza per gradi 8 di levante, ed è distante dalla detta linea, tirando la misura in angolo retto da essa all'angolo meridionale della stessa casa più prossima, pertiche 2 e piedi 3 di misura fatta per aria, dove ancora s'è piantato un palo di quercia:

E dal detto luogo segnato B hanno stabilito che si vada continuando pure per linea retta pertiche 260 e piedi 6 fino al luogo segnato nella detta pianta o disegno con lettera C ad una collina, chiamata il Poggio di Misserino, sopra la quale dal lato occidentale di detta linea è posta una casa posseduta di presente da Stefano e Bartolomeo di Andrea di Misserino, la qual casa è lunga piedi 30 e larga piedi 15, e tende con la sua lunghezza per gradi 3 di greco dall'angolo orientale e meridionale, della qual casa più prossimo, è di-

1 Erronee edit. Main. legit poichè (R. T.).

2 Etiam hic emendationis opus esse videtur (R. T.).

stante la detta linea pertiche 2 e piedi 3, misurati per aria, partendosi dalla stessa linea con angolo retto:

E poi hanno determinato che dal detto luogo segnato con la lettera C, dove ancora s'è piantato un palo, si continui la medesima linea retta sino al mezzo del rio della Braia o Zresenda per spazio di pertiche 133, il qual luogo nella pianta, o disegno, sta segnato con lettera D, ed è distante dal molino al presente posto sulla riva della Samoggia, e posseduto da Giovanni Antonio Corseno, pertiche 55, misurate per linea retta, e per aria, alla suddetta misura:

Ed indi partendosi dal detto luogo segnato D (nel qual luogo, in ripa però al rio, dalla banda che tende verso Garbini, hanno fatto piantare un palo distante dal detto mezzo del rio della Braia pertiche 6) si vada seguendo il corso di detto rio della Braia o Zresenda sino dove egli sbocca nella Samoggia, entrando fino al mezzo di detta Samoggia nel luogo segnato nella suddetta pianta o disegno con la lettera E, distante dal punto D al presente pertiche 59, misurate per linea retta, che tende per gradi 7 di maestro:

E che di lì partendosi dal detto luogo segnato E si segua dietro il corso della Samoggia, continuando sino dove cominciano i confini del Zoletto, comune del contado di Bologna, e di Montetortore suddetto, territorio di Modena, nel luogo segnato F nel disegno con la lettera F.

In maniera tale che tutto quello, che rimane da man destra nel cammino suddetto dal detto punto † fino alla detta lettera F, tanto rispetto al territorio, quanto alla giurisdizione, sudditi e case, con ogni ragione d'imporre collette, estimi, o altre tasse reali, personali o miste, e con ogni superiorità di mero e misto impero, e di altra giurisdizione, sia, e s'intenda della città di Bologna, e si comprenda dentro

il comune di Roffeno; e per il contrario, tutto quello che, nel camminare dal detto punto † alla detta lettera F, si lascia da man sinistra, tanto rispetto al territorio, quanto alla giurisdizione, sudditi e case, con ogni ragione d'imporre collette, estimi, o altre tasse reali, personali o miste, e con ogni superiorità di mero e misto impero, e di altra giurisdizione, sia e s'intenda della città di Modena, e si comprenda dentro al comune di Montetortore; restando dalla linea tirata, come di sopra, dal punto † al punto D diviso e separato l'un territorio dall'altro, e parimenti servendo per termine divisorio il mezzo del rio della Braia o Zresenda, dal detto punto D al punto E, e facendo lo stesso effetto di separazione e distinzione de' territori il mezzo della Samoggia dal punto E al punto F.

E per maggior prova e chiarezza ne' suddetti luoghi segnati † A, B, C, dove da' detti periti sono stati piantati li detti pali o termini di legno, si debbano porre a spese comuni tanti termini di pietra viva; e sul detto rio della Zresenda dalla banda di Bologna incontro al detto punto segnato D, dove similmente è stato piantato il suddetto palo, si ponga un altro termine di pietra viva.

E perchè dove Montetortore confina con il Zoletto, Savigno, luogo del contado di Bologna, quali passano la Samoggia, tendendo verso occidente al monte del Termine così chiamato, li termini benchè chiari, nondimeno sono di pietra rozza, acciò si conoscano per termini di giurisdizione, hanno convenuto che, in luogo loro, vi si pongano termini di pietra viva: li quali tutti suddetti termini di pietra viva dovranno avere le armi di Santa Chiesa e della città di Bologna dalla parte che riguarda il Bolognese, e le armi di S. A. e della città di Modena dalla banda che riguarda Montetortore, perchè deno-

tino che tutti questi sono termini divisorii e de' confini del territorio e giurisdizione di Bologna e di Modena, ed il tutto si faccia a spese comuni.

Che li beni, che de' sudditi di Montetortore, secondo il presente accordo, resteranno su quello del Bolognese, non sieno gravati più di quello che sono ovvero saranno gravati gli altri beni de' sudditi di Bologna, e i padroni sudditi di S. A., e i loro successori in detti beni, quanto sia per detti beni solamente, godano tutti i privilegi reali, e le immunità, quanto ai beni che godono gli altri di Roffeno; e così ancora hanno convenuto che si osservi per quelli di Roffeno, che godono beni dentro il comune di Montetortore, e per i loro successori.

Che alla detta casa del piano di Vaiano verso Montetortore, ed a quella suddetta di Misserino verso il Bolognese, non si possa fabbricare senza licenza rispettivamente de' superiori dell'uno e l'altro Stato, acciocchè le distanze e la detta linea si conservino nello stato detto di sopra.

Che gli uni e gli altri possano liberamente, senza licenza o denuncia, estrarre li loro frutti e raccolti da un territorio all'altro de' beni suddetti, talmente che per qualunque grida, proibizioni o altro che si sia, che s'abbia qui per espresso, mai si possano proibire, differire o impedire in qualsivoglia modo dette estrazioni.

Come anco che non possano essere astretti a venderli, permutarli o in altra maniera distraerli, ma sieno in assoluta libertà di tenerli, goderli e disporne in qual persona piacerà loro. Ed, alienandoli in sudditi del signor Duca, quelli di Montetortore, ai quali restano beni su quello di Roffeno, e quelli di Roffeno, a' quali restano beni su quello di Montetortore, in

† Delemus verba heic intrusa Montetortore in sudditi del Bolognese, quae totum hunc locum vitabant (n. r.).

sudditi del Bolognese, li successori e chi avrà causa da loro, in perpetuo godano del medesimo privilegio detto di sopra.

E per più quiete de' sudditi dell'uno e l'altro Stato hanno convenuto che s'intenda e sia con effetto rimessa ogni pena incorsa da qualunque particolare per causa d'alienazione de' beni, fatta a forastieri contro la forma de' statuti dell'uno e l'altro Stato, tanto contro gli acquirenti quanto contro gli alienanti, siccome li banditi, condannati e processati dall'una e l'altra parte, per causa di detti confini o di pretesa perturbazione di giurisdizione, sieno e s'intendano rimessi e liberati gratis dalli bandi e condannazioni, ed aboliti li processi formati contro di loro.

In fede di che, ecc.

§ 3. Nos, omnem super praemissis re-
 cidivae contentionis huiusmodi inter uni-
 versitatem ac homines praedictos ac de
 cetero litigandi occasionem auferre volen-
 tes, concordiam praedictam, et omnia in
 eâ contenta, et inde sequuta quaecumque,
 apostolicâ auctoritate, tenore praesentium,
 perpetuo confirmamus et approbamus, il-
 lisque perpetuae et inviolabilis apostolicae
 firmitatis robur adiciamus, ac omnes et
 singulos, tam iuris quam facti, ac sole-
 mnitatum aliâs forsan requisitarum et ne-
 cessariarum, ac quosvis alios, etiam quan-
 tumvis substantiales et maximos, defectus,
 si qui in praemissis aut eorum aliquo
 quomodolibet intervenerint, aut interve-
 nisse dici vel censi possint, supplemus.

§ 4. Decernentes concordiam et litteras
 praesentes huiusmodi perpetuo validas,
 firmas et efficaces existere et fore, et ab
 omnibus, quos illae concernunt, perpetuo
 et inviolabiliter observari debere: sicque
 per quoscumque iudices ordinarios et de-
 legatos, etiam causarum palatii apostolici
 auditores et S. R. E. cardinales, etiam de
 latere legatos (sublatâ eis et eorum cuilibet
 quavis aliter iudicandi et interpretandi fa-

Confirmantur.

Clausulae.

cultate et auctoritate) ubique iudicari et defini debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non universitatum praedictarum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis: quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo piscatoris, die xxviii septembris mdcxiii, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 18 septembris 1613, pontif. an. ix.

CCXXXVIII.

Confirmatio privilegiorum universitatis studii generalis civitatis Cracoviensis¹.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Prooemium. Ad ea, per quae universitatum studii generalis, unde in Ecclesiâ Catholicâ doctrinae fructus uberes percipere assidue solet, iura confirmantur, libenter intendimus, ipsasque universitates favoribus et gratiis prosequimur opportunis, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Præces pro confirmatione privilegiorum huic universitati aliâs concessorum.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecerunt venerabilis frater episcopus Cracoviensis et dilecti filii rectores universitatis studii generalis civitatis Cracoviensis, quod ipsa universitas multis ac diversis privi-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

legiis a plerisque Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris ac regibus Poloniae sibi concessis gaudet, quae, sicut aliorum praedecessorum nostrorum confirmatione roborata fuere, ita et nostrarum vigore litterarum communiri plurimum desiderant. Quare nobis humiliter supplicari fecerunt, ut in praemissis opportuna confirmationis gratiam impertiri de benignitate apostolicâ dignaremur.

Confirmatio apostolica.

§ 2. Nos igitur, honestae eorum petitionis aequitatem attendentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, omnia et singula privilegia, facultates, indulta, exemptiones eidem universitati per quoscumque Romanos Pontifices, etiam praedecessores nostros et Poloniae reges, ut praefertur, concessa, confirmata et approbata (dummodo tamen sint in usu, et sacri Concilii Tridentini decretis, ac nostris et eorundem praedecessorum constitutionibus non adversentur, nec revocata, vel sub aliquibus revocationibus comprehensa sint), apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus; ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus; ipsaque privilegia in eadem universitate perpetuo observari, sicut per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et defini debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus et declaramus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xiv novembris mdcxiii, Pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 14 novembris 1613, pontif. an. ix.

CCXXXIX.

Regi Hispaniarum conceditur facultas amovendi et deputandi administratorem in temporalibus abbatiae seu monasterii sanctae Mariae de Alcobatia Ulyxbonensis dioecesis, illaesa remanente facultate deputandi administratorem in spiritualibus nuncio concessâ¹.

Charissimo in Christo filio nostro Philippo Portugalliae et Algarbiorum regi catholico
Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster,
salutem et apostolicam benedictionem.

Pontifex recenset, commendatum a se monasterium de Alcobatia Ferdinando Hispaniarum infanti.

§ 1. Aliâs dilecto filio nobili puero Ferdinando infanti Hispaniarum nato tuo, tunc secundum aetatis suae annum agenti, monasterium abbatiam nuncupatum beatae Mariae de Alcobatia Cisterciensis Ordinis Ulyxbonensis dioecesis (quod de tuo iure patronatus, ratione regni Portugalliae cuius tu etiam rex existis, ex privilegio apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum, esse dignoscitur), illius commendâ, in qua bonae memoriae Georgius olim episcopus Visensis ad eius vitam ex concessione et dispensatione apostolicâ, dum viveret, obtinebat, per obitum dicti Georgii episcopi extra Romanam Curiam defuncti cessante, adhuc eo, quo ante commendam ipsam vacabat, modo tunc vacans, per eum quoad viveret, ex tunc, prout postquam clericali characterē rite insignitus foret, tenendum, regendum et gubernandum, motu proprio per alias nostras litteras commendavimus.

Datumque apostolico nuncio administratorem facultatem deputandi in spiritualibus et temporalibus.

§ 2. Et (ne propter eius minorem aetatem dictum monasterium interim aliquod in spiritualibus et temporalibus detrimentum pateretur), motu simili, personam, seu personas, in dignitate tamen ecclesiasticâ constitutas, a nostro et Sedis Apostolicae nuncio tunc et pro tempore in dictis re-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

gnis existenti deputandas de tuo consensu, ac toties quoties tibi videretur et placeret amovendas, ac illius, seu illarum loco, aliam, seu alias similes personas a dicto nuncio de eodem consensu tuo ponendas seu deputandas, administratores dicti monasterii, illiusque bonorum, reddituum et iurium quorumcumque in spiritualibus et temporalibus, donec dictus Ferdinandus ad legitimam aetatem pervenisset, cum omnibus facultatibus, immunitatibus, exemptionibus et aliis gratiis tam spiritualibus quam temporalibus similibus administratoribus eâtenus concessis et imposterum concedendis, ac de iure, usu, consuetudine, privilegio, aut aliâs quomodolibet competentibus et competituris, constituimus et deputavimus; curam ipsius monasterii ac huiusmodi regimen et administrationem personae, seu personis, ut praetenditur, deputatis seu deputandis (ita tamen quod ab alienatione qualibet bonorum immobilium et pretiosorum mobilium mensae abbatialis eiusdem monasterii penitus se abstinere, seu abstinere, ac de receptis seu administratis quoad temporalia tantum rationem tibi omnino reddere tenerentur, aetate autem legitima eidem Ferdinando suffragante, sibi) plenarie committendo, prout in dictis litteris plenius continetur¹.

§ 3. Cum autem, sicut accepimus, dicto Ferdinando magis consultum et expediens sit, ut, durante minori aetate, cura et administratio monasterii huiusmodi in temporalibus ad illius perpetuum commendatarium pro tempore existentem pertinentibus alicui personae seculari ad id a te eius genitore, non autem nuncio praedicto, deputandae committatur;

Sed cum consultius esse putetur, administratorem in temporalibus ab ipso rege deputari.

§ 4. Nos, super his opportune providere volentes, ac litterarum praedictarum et inde sequutorum quorumcumque tenores praesentibus pro expressis habentes, motu

Necessarias ad id Paulus concedit regi facultates.

¹ Quas non puto esse in Bullario (n. r.).